

ΟΙ ΝΕΟΙ

[Γιατί η περίοδος της νεότητας είναι τόσο σημαντική;](#)
[Τα χαρακτηριστικά των \(σύγχρονων\) νέων](#)
[Διαφέρουν οι σύγχρονοι νέοι από τους νέους παλαιότερων γενεών;](#)
[Οι κυριότερες παρεκτροπές των σύγχρονων νέων](#)
[Ποια εφόδια πρέπει να έχουν οι νέοι για να αντιμετωπίσουν τη ζωή;](#)
[Τα κυριότερα προβλήματα των νέων](#)
[Δικαιώματα και διεκδικήσεις των σημερινών νέων](#)
[Καθήκοντα και υποχρεώσεις των σημερινών νέων](#)
[Η σημασία της συνεργασίας νέων και μεγαλύτερων](#)
[Διαθέτουν οι σύγχρονοι νέοι ωριμότητα;](#)
[Νέοι και πολιτική](#)
[Τα πρότυπα των νέων](#)
[Απόψεις](#)

Κείμενο1: [Δυο τρόποι να μιλήσει κανείς τους νέους στα θέματα της πολιτικής ζωής](#)

[2. Πολιτική](#)

[2: Αντώνης Σαμαράς, Η αηδία των νέων για τα πολιτικά κόμματα](#)

[Χάσμα γενεών](#)

[1^ο Κριτήριο αξιολόγησης: Η φωνή των εφήβων](#)

[2^ο Κριτήριο αξιολόγησης: Πώς βιώνουν οι έφηβοι την κρίση;](#)

[3^ο Κριτήριο αξιολόγησης Α' Λυκείου: Νέοι και μόδα \(Α' Λυκείου\)](#)

[4^ο Κριτήριο αξιολόγησης Α' Λυκείου: Εφηβεία](#)

[5^ο Κριτήριο συνεξέτασης Γλώσσας-Λογοτεχνίας: Εφόδια νέων-σχολείο](#)

[6^ο: Νέοι και δημόσια ζωή](#)

[Πανελλήνιες ΕΠΑΛ \(2007\)- Νεανική παραβατικότητα](#)

[Πανελλήνιες Εσπερινού 2007 - Διάλογος δυο γενεών](#)

[Πανελλήνιες ΕΠΑΛ 2017 - Παραινήσεις ενός πατέρα του καιρού μας](#)

[Πανελλήνιες 2021 – Εφόδια και δράσεις νέων](#)

Γιατί η περίοδος της νεότητας είναι τόσο σημαντική;

Διότι ο νέος:

- Διέρχεται την φάση της εφηβείας.

Στην περίοδο της εφηβείας ο νέος αναπτύσσεται:

σωματικά : ανάπτυξη σώματος, ενδοκρινολογικές αλλαγές, γενετική ικανότητα

κοινωνικά : κοινωνικοποίηση, ανάληψη ευθυνών

πνευματικά : ανάπτυξη εγκεφάλου και νοητικής ικανότητας

ψυχολογικά : προσαρμογή στις νέες συνθήκες, ατομικές και κοινωνικές

ηθικά : αποδοχή ή αμφισβήτηση αξιών και προτύπων (ηθικών, ιδεολογικών, αισθητικών κ.ά.)

- Διαμορφώνει και ολοκληρώνει την προσωπικότητά του.
- Αποκτά γνώσεις, μόρφωση.
- Επιλέγει το μελλοντικό του επάγγελμα. Εκμεταλλεύεται τις ευνοϊκές περιστάσεις για την καλύτερη επαγγελματική του σταδιοδρομία.
- Καλλιεργείται πνευματικά και ψυχικά.
- Διαμορφώνει τον ηθικό του χαρακτήρα. Αποκτά ηθικές και κοινωνικές αρετές.
- Γίνεται οικονομικά ανεξάρτητος.
- Δημιουργεί καινούρια οικογένεια.
- Δοκιμάζει στην πράξη τα όνειρά του.
- Μαθαίνει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του.

- Εκφράζει τις φιλοδοξίες, τις ανησυχίες και τους προβληματισμούς του για το μέλλον και τη ζωή.
- Συμμετέχει στα κοινά (πολιτικοποιείται).
- Παίρνει θέση απέναντι στα ουμανιστικά ιδανικά.
- Βάζει στόχους, σκοπούς, δίνει κάποιο νόημα στη ζωή του.
- Συνεργάζεται για την ατομική του και κοινωνική πρόοδο.
- Δεν είναι ούτε ανεύθυνο παιδί, ούτε ώριμος μεσήλικας.

Τα χαρακτηριστικά των (σύγχρονων) νέων

(+)

- Ωριμάζουν πρώιμα (βιολογικά, συναισθηματικά, πνευματικά).
- Σφύζουν από υγεία και δύναμη (ευρωστία, δυναμισμός), ορμητικοί.
- Πάθος και έρωτα για τη ζωή και τις εμπειρίες.
- Έχουν πνεύμα ζωηρό, γεμάτο περιέργεια για όλα. Ενημερωμένοι.
- Ικανοί στη γνώση, εύτροφοι.
- Διαθέτουν κριτικό πνεύμα και διαλεκτική ικανότητα.
- Έχουν φαντασία και ευρηματικότητα.
- Έχουν πλατύτερους πνευματικούς ορίζοντες απ' ό,τι στο παρελθόν.
- Ενθουσιώδεις, αυθόρμητοι, αγνοί, άδολοι, εύπιστοι, ανιδιοτελείς, φιλότιμοι, αφιλοχρήματοι.
- Συναισθηματικοί, ευσπλαχνικοί, μεγαλόψυχοι.
- Κατέχονται από πολλές επιθυμίες.
- Άφθαρτοι ακόμα από το *σύστημα*, νιώθουν ευκολότερα τις ελλείψεις και τις υπερβάσεις.
- Τυχεροί: ελεύθεροι, ανεξάρτητοι, ταξιδεύουν, ερωτεύονται, καταναλώνουν χωρίς να παράγουν, διασκεδάζουν
- Αγατούν τις τιμές, θέλουν αναγνώριση, αγατούν τη νίκη κι επιθυμούν την υπεροχή.
- Διαπνέονται από υψηλά ιδανικά (υψηλόφρονες, ιδεαλιστές), συγκινούνται από τις μεγάλες αξίες της δικαιοσύνης, της ελευθερίας, της αλήθειας.
- Ψάχνουν ερείσματα, υποδείγματα, πρότυπα.
- Διακρίνονται για αντικοφορμισμό, ανεξαρτησία, επαναστατικότητα, επιθετικότητα, αμφισβήτηση, αμφιβολία, σκεπτικισμό.
- Αντιεξουσιαστές.
- Αποφασιστικοί, με ισχυρή θέληση.
- Αυθόρμητοι, ευτράπελοι(= αστείοι), ειλικρινείς, αισιόδοξοι, ευέλπιδες, φίλοι.
- Θαρραλέοι, τολμηροί, αγωνιστές, με πνεύμα αυτοθυσίας, ριψοκίνδυνοι.
- Θαυμάζουν τα επιτεύγματα της επιστήμης και συγκινούνται από κάποιες ιδιαίτερα μορφές τέχνης.
- Θέτουν στόχους, κάνουν όνειρα και σχέδια για το μέλλον τους και τα μεγάλα προβλήματα της ζωής.
- Ελπίζουν.
- Αποκτούν πλούσιες εμπειρίες από το περιβάλλον τους.
- Ευκολοπροσάρμοστοι στο γρήγορο και εντατικό ρυθμό της σύγχρονης ζωής.
- Κρίνουν και αξιολογούν τους ώριμους.
- Αηδιάζουν την τρέχουσα λογική.
- Έχουν αποκτήσει πολλές «ελευθερίες».
- Αμφισβητούν το κατεστημένο, δηλ. τους κοινωνικούς θεσμούς, τις καθιερωμένες αξίες του παρελθόντος, τα ιδανικά με σκοπό να δοκιμάσουν την ορθότητά τους.
- Ανησυχούν για το μέλλον της ανθρωπότητας.
- Εξεγείρονται κατά του πολέμου, κατά της βίας.
- Εκφράζουν ανησυχίες και παράπονα για την επαγγελματική τους αποκατάσταση.
- Αναζητούν κοινωνική δικαιοσύνη και συμμετοχή στα κοινά.
- Ζητούν ένα κόσμο διαφορετικό, καλύτερο εδώ και τώρα.
- Ζητούν αλλαγές στην κοινωνική διάρθρωση.
- Ξέρουν τι θέλουν και τι ζητάνε από' αυτούς οι γονείς, οι δάσκαλοι, η πατρίδα, το έθνος, η κοινωνία.
- Αρνούνται αναχρονιστικά ταμπού και προκαταλήψεις του παρελθόντος (π.χ. ρατσισμός).

- Δε συγχωρούν τους συμβιβασμούς.
- Αποστρέφονται την υποκρισία, επίπλαστη ευγένεια, θρησκοληψία, προσποίηση, ανειλικρίνεια, υπερβολικό ρεαλισμό, ωφελιμισμό.
- Αρνούνται τις "αυθεντίες" και τα σημερινά πρότυπα ζωής.
- Δεν πιστεύουν στους ήρωες, ζουν την αντιηρωική μας εποχή.
- Κοινωνικοποιούνται γρηγορότερα απ' ό,τι στο παρελθόν.
- Συμμετέχουν σε νεανικές ομάδες (π.χ. αθλητικές, πολιτιστικές).
- Αντιπροσωπεύουν την καινούργια συνείδηση.

(-)

- Έντονος συναισθηματισμός με ταυτόχρονη έλλειψη σωφροσύνης.
- Αβεβαιότητα και σύγχυση.
- Ενεργούν με υπερβολή σ' όλα, λείπει το μέτρο.
- Εύπιστοι, αφελείς σ' ό,τι τους αρέσει.
- Δύσπιστοι και αρνητικοί σ' ό,τι τους προκαλεί ενοχές.
- Δεν έχουν αυτογνωσία.
- Νομίζουν πως τα ξέρουν όλα (δοκησίσοφοι).
- Είναι απόλυτοι στις θέσεις τους, ισχυρογνώμονες.
- Υπερεκτιμούν τις ικανότητές τους.
- Αλλάζουν διαρκώς πρόγραμμα ζωής.
- Έχουν έντονες, συχνά αντικρουόμενες, επιθυμίες που γρήγορα κατασιγάζουν, είναι δηλ. ασταθείς στο χαρακτήρα και στις επιλογές.
- Έχουν πολλά από τα ελαττώματα των μεγαλύτερων (ωφελιμισμός..).
- Προκλητικοί, οξύθυμοι, αυθάδεις, θρασείς, ανυπόμονοι, ευδαιμονιστές, ατομικιστές, ευκολοχόρταστοι, ασύδοτοι, παραφέρονται εύκολα (χωρίς αυτοέλεγχο), φιλόδοξοι, φιλόνικοι, ανικανοποίητοι, ανεύθυνοι, χωρίς σεβασμό, επιπόλαιοι.
- Σχετικιστές για κάθε θέμα και αξίες (εθνικές, ηθικές, κοινωνικές).
- Δεν έχουν αυτοπεποίθηση.
- Αδιαφορούν και αποστασιοποιούνται από τα κοινωνικά προβλήματα. Ασχολούνται μόνο με τα δικά τους. Δεν προβληματίζονται.
- Απολιτικοποιημένοι με τάσεις εθνικιστικές.
- Χωρίς ιδεολογία και οράματα.
- Δεν ξέρουν να συζητούν και να συνεργάζονται.
- Δυσπροσάρμοστοι στην παραδοσιακή κοινωνική ζωή.
- Μανιώδεις καταναλωτές.
- Αναζητούν την μαζική διασκέδαση και αγνοούν την έννοια της ψυχαγωγίας.
- Εραστές της ταχύτητας και του θορύβου.
- Επιθετικοί και βίαιοι.
- Εύκολα μαζοποιούνται και λειτουργούν ως όχλος, αγέλη.
- Αισιόδοξοι, μηδενιστές, με αναρχικές τάσεις.
- Δεν έχουν ουσιαστική κουλτούρα και ενδιαφέροντα.
- Ηδονιστές. Έχουν την εντύπωση ότι η μακαριότητα της ηλικίας τους θα διαρκέσει πολύ.

Διαφέρουν οι νέοι της εποχής μας από τους νέους παλαιότερων γενεών ;

Κάθε γενιά νέων δημιουργεί μια δική της κουλτούρα κάτω από τις επιδράσεις της εκάστοτε κατάστασης (οικονομικής, κοινωνικής, πολιτικής, πολιτιστικής) που ισχύει στην τοπική τους κοινωνία ή ευρύτερα (εθνικά ή διεθνώς). Στα βασικά όμως χαρακτηριστικά της νεότητας οι νέοι, ανά τις εποχές, πάντα μοιάζουν.

Οι κυριότερες παρεκτροπές των σύγχρονων νέων

- Καταπατούν τους ηθικούς κανόνες.
- Αδιαφορούν για τις ηθικές αρχές και αξίες.

- Δε σέβονται τους μεγαλύτερους, τους δημόσιους λειτουργούς.
- Αγνοούν τις ανθρωπιστικές αξίες.
- Αμφισβητούν τους κοινωνικούς θεσμούς, τις παραδόσεις, τις καθιερωμένες αξίες.
- Επιδιώκουν τις εύκολες και βραχυπρόθεσμες λύσεις.
- Φτάνουν ακόμα και στο έγκλημα για εύκολο κέρδος.
- Έχουν τάση φυγής και αυτοκαταστροφής.
- Υπερτονίζουν την ανάγκη της ψυχαγωγίας.
- Παρουσιάζουν ηθικές παρεκτροπές (κλοπές, βιασμούς, ναρκωτικά...)

Ποια εφόδια πρέπει να έχουν οι νέοι για να αντιμετωπίσουν τη ζωή;

1. Σωματικά

- να γυμνάζουν το σώμα τους,
- να αποκτούν ευρωστία και ευλυγισία με τον αθλητισμό,
- να συνδυάζουν τη σωματική ευεξία με την ψυχική καλλιέργεια,
- να αναπτύσσουν αρμονικά το σώμα με το πνεύμα τους,
- να διατηρούν την υγεία τους με την εγκράτεια και αυτοκυριαρχία,
- να αξιοποιούν τις σωματικές τους δυνατότητες,
- να είναι υγιείς και να έχουν μυϊκή δύναμη, για να μπορούν να εργάζονται παραγωγικά.

2. Πνευματικά

- να αποκτούν μόρφωση (γενική-ειδική),
- να έχουν αυτογνωσία (σωστή εκτίμηση ικανοτήτων, σωστός επαγγελματικός προσανατολισμός), αυτοπεποίθηση.
- να αυξάνουν τις γνώσεις τους με τη μελέτη βιβλίων-περιοδικών,
- να συναναστρέφονται πνευματικούς ανθρώπους,
- να στρέφονται σε ανώτερες σπουδές από την επιθυμία να γίνουν ερευνητές-επιστήμονες,
- να ενημερώνονται συνέχεια γύρω από τα νέα επιτεύγματα της επιστήμης τους και ευρύτερα,
- να είναι λειτουργοί της επιστήμης τους και όχι στυγνοί επαγγελματίες,
- να διψούν για πνευματική δημιουργία,
- να κρίνουν αντικειμενικά πρόσωπα και πράγματα, ιδέες και κοσμοθεωρίες,
- να αναπτύσσουν το κριτικό πνεύμα, τη λογική την αντίληψή τους,
- να συμβάλλουν με τη δημιουργική τους φαντασία στην επιστημονική έρευνα, στις εφευρέσεις, στην κατάκτηση του διαστήματος και στην καλλιτεχνική δημιουργία,
- να είναι πνευματικά ελεύθεροι, αληθινά μορφωμένοι, πολιτισμένοι και πνευματικά καλλιεργημένοι,
- σωστά ιδεολογικά πρότυπα στην κοινωνική τους ζωή

3. Ηθικά

- να καθοδηγούνται από τη θέληση σε κάθε τους προσπάθεια,
- να αγωνίζονται με ανιδιοτέλεια και αυταπάρνηση, με τιμιότητα και εντιμότητα, συνέπεια
- να είναι ειλικρινείς
- να αφυπνίζουν τις κρυμμένες ικανότητές τους με τον ενθουσιασμό,
- να αντιμετωπίζουν τα εμπόδια και τις δυσκολίες της ζωής με αγωνιστικότητα, θάρρος και τόλμη, με ψυχραιμία και σύνεση,
- να είναι δημιουργικοί και να μη σπαταλούν άσκοπα τον πολύτιμο χρόνο τους,
- να δυναμώνουν την υπομονή και την επιμονή στις ατυχίες και αποτυχίες τους.
- να αποκτούν πολύτιμες εμπειρίες από τις αποτυχίες,
- να καλλιεργούν το ομαδικό πνεύμα και το πνεύμα της συνεργασίας,
- να διαπνέονται από ηθικές αρχές και από υψηλά ιδανικά,
- να έχουν συναίσθηση της ατομικής και κοινωνικής τους ευθύνης,
- να υπακούουν στον ηθικό νόμο και στη φωνή της ηθικής τους συνείδησης,

- να ελπίζουν σε ένα καλύτερο αύριο,
- να αγωνίζονται για την ανθρωπιά, την αξιοπρέπεια, τη δικαιοσύνη, την τιμιότητα,
- να είναι εργατικοί και φιλόπονοι, φιλόδοξοι και φιλότιμοι, αισιόδοξοι και θαρραλέοι, ευγενείς και καλλιεργημένοι, μαχητικοί και αγωνιστές, αγνοί και ανιδιοτελείς, άνθρωποι του καθήκοντος και του χρέους.
- αρετή και υπευθυνότητα
- να θέτουν σκοπό και στόχους στη ζωή τους
- αποκρούουν τους πειρασμούς, να μην αποπροσανατολίζονται εύκολα

Τα κυριότερα προβλήματα των νέων

Παρόλο που τα νιάτα χαρακτηρίζονται *χρυσή ηλικία*, αποδεικνύονται ταυτόχρονα και *άχαρη* ηλικία, διότι ο σύγχρονος νέος αντιμετωπίζει πολλαπλές κρίσεις: την κρίση της ηλικίας του, την κρίση στις κοινωνικές του σχέσεις και την κρίση της εποχής του. Τα προβλήματά του δεν είναι αποκλειστικά δικά του, είναι προβλήματα της ίδιας της κοινωνίας.

Οικονομικά:

- α) Οικονομική εξάρτηση
- β) Επαγγελματικός προσανατολισμός και αποκατάσταση
- γ) Ανεργία

Κοινωνικά:

- α) Κοινωνική αδικία, υποκρισία, αλλοτρίωση, αναξιοκρατία, βία, τρόμος, εξαθλίωση
- β) Κύκλωμα «τεχνητών» αναγκών (καταναλωτισμός), παραγωγικότητα
- γ) Κοινωνικοποίηση. Ένταξη σέ σύνολα, αποδοχή κανόνων, ανάληψη ρόλου-ευθυνών, καταξίωση.
- δ) Χάσμα γενιών
- ε) Περιορισμένη επικοινωνία στις πόλεις
- στ) Αδυναμία εύρεσης ικανοποιητικής παρέας, φίλων, δεσμού.
- ζ) Βλέπουν τον κόσμο να αλλάζει ραγδαία και δεν προλαβαίνουν ν' αποκτήσουν πείρα.

Πολιτικά:

- α) Πολιτικοποίηση
- β) Δημοκρατία, ισότητα, δικαιοσύνη, διάλογος
- γ) Ειρήνη - απειλή πυρηνικού πολέμου

Πνευματικά:

- α) Σπουδές και εντατική μελέτη. Βαθμοθηρία. Ανταγωνισμός.
- β) Λίγες και άνισες δυνατότητες για επιθυμητή μόρφωση.
- γ) Χαμηλό επίπεδο σπουδών και αναξιοκρατία.
- δ) Η σχέση με την παράδοση και την ανάπτυξη.

Ηθικά:

- α) Κρίση ηθικών αξιών: αξιοπρέπεια, ειλικρίνεια, σεβασμός, καταξίωση, εντιμότητα
- β) Έλλειψη ιδανικών - αίσθημα ματαιότητας
- γ) Περιορισμός ελευθερίας
- δ) Πουριτανισμός
- ε) Προσανατολισμός, σκοπός, στόχοι
- στ) Αλλοτρίωση

Προσωπικά :

- α) Ανασφάλειες, άγχος, συμπλέγματα, φοβίες
- β) Σεξουαλική ταυτότητα και ερωτικές σχέσεις
- γ) Ανικανοποίητο
- δ) Έλλειψη αυτοπεποίθησης

ε) αποτελμάτωση, αποπροσανατολισμός, χαμένοι, σε σύγχυση, μπλοκαρισμένοι

Δικαιώματα και διεκδικήσεις των σημερινών νέων

- Μείωση της ανεργίας και της υποαπασχόλησης.
- Καλή επαγγελματική αποκατάσταση.
- Ανθρωπιστική παιδεία.
- Σύνδεση της εκπαίδευσης με την κοινωνία.
- Διάδοση του μηνύματος της ειρήνης και της συναδέλφωσης των λαών.
- Κατάργηση των εξοπλισμών και των πυρηνικών δοκιμών. Περιορισμό της βίας.
- Επίλυση των μεγάλων και χρόνιων προβλημάτων (πείνα, λοιμοί, αναλφαβητισμός, εμφύλιοι) των αναπτυσσομένων χωρών.
- Προστασία του περιβάλλοντος.
- Διάδοση του αθλητισμού.
- Καλές υπηρεσίες από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης.
- Συμμετοχή στα κοινά.
- Καταξίωση.
- Δημιουργία κοινωνικού περιβάλλοντος απαλλαγμένου από το άγχος, την ανασφάλεια, την ανία και την πλήξη.
- Ελευθερία, δικαιοσύνη, ισότητα, δημοκρατία
- Διάλογο.
- Στέρρες αξίες και πρότυπα
- Κατανόηση και συμπάρασταση στα προβλήματά τους.
- Ουσιαστική επικοινωνία με τους ώριμους.
- Συνεργασία και όχι επικρίσεις, έργα και όχι λόγια.

Καθήκοντα και υποχρεώσεις των σημερινών νέων

A. Απέναντι στους γονείς τους πρέπει να :

- τους σέβονται και να τους υπακούνε,
- εκτιμούν τις θυσίες και τους αγώνες τους,
- τους καταλαβαίνουν και να συνεργάζονται μαζί τους,
- δείχνουν την ευγνωμοσύνη τους,
- συνδέονται μαζί τους με δεσμούς αγάπης, φιλίας, κατανόησης,
- δημιουργούν προϋποθέσεις αρμονικής οικογενειακής διαβίωσης, ομόνοιας και κατανόησης,
- αποφεύγουν τις διαφωνίες, διαμάχες, διαπληκτισμούς, διχόνοιες,
- αποδέχονται τις συμβουλές τους,
- ζητούν "συγγνώμη", όταν σφάλουν,
- τους συμπεριφέρονται έτσι, όπως θα ήθελαν να συμπεριφερθούν και στους ίδιους τα παιδιά τους.

B. Απέναντι στο έθνος τους πρέπει να :

- αναλαμβάνουν τις ευθύνες τους για την εδαφική ακεραιότητα της πατρίδας και για την εθνική ανεξαρτησία,
- εισάγουν στον εθνικό πολιτισμό σύγχρονες μεθόδους επιστημονικής έρευνας, νέες προοπτικές για τα γράμματα και τις τέχνες,
- επανδρώνουν όλους τους παραγωγικούς κλάδους,
- ανεώνουν την εθνική παράδοση και τον πνευματικό πολιτισμό,
- κρατούν στα χέρια τους την εθνική άμυνα και οικονομία,
- αγωνίζονται για την αξιοπρέπεια και τη δόξα του έθνους τους,

- είναι αφοσιωμένοι στα εθνικά ιδεώδη,
- αγαπούν τη συλλογική εργασία και την ομαδική προσπάθεια,
- ενθυμούνται το ένδοξο παρελθόν,
- συμβάλλουν στην προκοπή και πρόοδο του έθνους,
- είναι ενάρετοι και δραστήριοι, ανήσυχοι φορείς νέων πραγμάτων κι εκφραστές κάθε δημιουργικής αλλαγής,
- διαμορφώνουν ισχυρό και αδάμαστο χαρακτήρα, αυτοπεποίθηση, θέληση κι εθνικό φρόνημα.
- προστατεύουν τις παραδόσεις και τα ιδανικά της φυλής τους,
- εμπνέονται από το ηρωικό πνεύμα των ένδοξων προγόνων.

Γ. Απέναντι στην κοινωνία πρέπει να :

- πειθαρχούν στους νόμους και στους δημόσιους λειτουργούς,
- συμμετέχουν στα κοινά,
- σέβονται τα δικαιώματα των άλλων και να τηρούν πρόθυμα τα καθήκοντά τους,
- διαπνέονται από πανανθρώπινα ιδανικά,
- καλλιεργούν το πνεύμα της ευγενικής άμιλλας και της ομαδικής συνεργασίας, της παγκόσμιας ειρήνης και της συναδέλφωσης των λαών
- περιορίζουν τη φιλαυτία και τον ατομικισμό,
- συνειδητοποιούν ότι ανήκουν περισσότερο στην κοινωνία και λιγότερο στον εαυτό τους,
- πιστεύουν στην αξία "άνθρωπος",
- καλλιεργούν την κοινωνική συνείδηση και την έμφυτη κοινωνικότητα,
- σέβονται την παράδοση, τους θεσμούς, τις ηθικές αρχές και αξίες.

Δ. Απέναντι στον εαυτό τους πρέπει να :

- προσπαθήσουν μόνοι τους και να αγωνιστούν
- αναλογιστούν τις δυσκολίες και να τις ξεπεράσουν
- αναζητήσουν σωστούς βοηθούς-συμπαραστάτες
- θέσουν σκοπό και στόχους
- κάνουν αυτοκριτική
- ιεραρχήσουν τις ανάγκες και τις απαιτήσεις τους
- συνειδητοποιήσουν το χρέος τους απέναντι στον εαυτό τους (αυτοσεβασμός)

Η σημασία της συνεργασίας νέων και μεγαλύτερων

- Εκφράζονται ελεύθερα γνώμες σε οικονομικά, πολιτικά, εκπαιδευτικά, καλλιτεχνικά θέματα.
- Συμμετέχουν όλοι οι φορείς ανάπτυξης και εξέλιξης.
- Εξετάζονται ιδεαλιστικά και ρεαλιστικά τα προβλήματα της ζωής.
- Αναδιαμορφώνεται ή σταθεροποιείται η πολιτιστική δομή της κοινωνίας.
- Απομυθοποιούνται παλιές αξίες και ιδανικά.
- Αποδεικνύεται έμπρακτα η ωριμότητα των σημερινών νέων.
- Ζευγαρώνουν ο προβληματισμός με τον ενθουσιασμό, η πείρα με το σφρίγος, η απαισιοδοξία με την επίλυση κοινών καυτών προβλημάτων.
- Αναγνωρίζεται η ανάγκη της κοινωνίας για ενεργοποίηση της ώριμης νεολαίας.

Διαθέτουν οι σύγχρονοι νέοι ωριμότητα;

Αν συγκριθούν οι σύγχρονοι νέοι με παλαιότερες γενιές νέων, θα αποδειχθεί η ωριμότητα των σύγχρονων νέων. Αυτό πιστοποιούν και τα ακόλουθα:

- Η ελληνική πολιτεία τους παραχώρησε πρόσφατα το δικαίωμα ψήφου στα 18 χρόνια.

- Οι σημερινοί νέοι σε διάφορα όργανα διοίκησης (νομαρχιακά, δημοτικά, κοινοτικά συμβούλια, στην εκλογή πρυτάνεων κ.λπ.).
- Οι πλούσιες εμπειρίες, τα πολλά ερεθίσματα και βιώματα πλαταίνουν τους ορίζοντες γνώσης των σημερινών νέων.
- Η παιδεία εκσυγχρονίζεται. Ο διάλογος φέρνει πιο κοντά το δάσκαλο με το μαθητή. Ο μαθητής είναι πιο συνειδητοποιημένος.
- Η υποχρεωτική φοίτηση του νέου στο σχολείο επεκτάθηκε.
- Οι σύγχρονοι νέοι στατιστικά σπουδάζουν περισσότερο και πιο καλά (εξειδικευμένα).
- Ο σημερινός νέος είναι πιο ενημερωμένος χάρη στον τύπο, ραδιόφωνο, τηλεόραση, βιβλία, περιοδικά, κινηματογράφο, θέατρο. Έτσι αποδεσμεύεται από προκαταλήψεις και την άγνοια του παρελθόντος.
- Η επικράτηση της δημοκρατίας και ο πλουραλισμός συντελούν στην ελεύθερη διακίνηση των ιδεών. Έτσι ο σύγχρονος νέος προβληματίζεται και αναπτύσσει λογική και κριτική σκέψη.
- Η σύγχρονη νέα διεκδικεί ισότητα με τα αγόρια την επαγγελματική και κοινωνική καταξίωση.
- Ο σημερινός νέος απομακρύνεται γρήγορα από την προστασία των γονέων του. Αυτό το γεγονός έχει ως συνέπεια να παίρνει γρήγορα τη ζωή στα χέρια του και να αποκτά υπευθυνότητα.
- Ο σύγχρονος νέος είναι πολύ πιο συνειδητοποιημένος στα οικολογικά θέματα, στη βία, στην κοινωνική αδικία, στα προβλήματα του τρίτου κόσμου.
- Βασίζεται περισσότερο στις προσωπικές του ικανότητες και λιγότερο στην τύχη και τα «μέσα».

Νέοι και πολιτική¹

Αρνητικά φαινόμενα στην πολιτική κατάσταση

- Κράτος: διαχείριση και όχι παραγωγή πολιτικής, πάθη και παραλείψεις, σκάνδαλα, διαφθορά, συναλλαγές και διαπλεκόμενα συμφέροντα, γραφειοκρατία, συγκεντρωτισμός, οικογενειοκρατία -νεποτισμός, όχι κράτος δικαίου και πρόνοιας, «κρατικός» συνδικαλισμός κλπ.
- Δυσλειτουργία κομμάτων: προσωποπαγή, πειθαρχία, εσωκομματικός διάλογος και αρχαιρεσίες, μικροκομματικά συμφέροντα, λασπολογία αντιπάλων κλπ.
- Βουλή: έκφραση κομματικών αρχηγών-στελεχών, διαξιφισμών, ρόλος δευτερογενής, ανενημέρωτη για καίρια ζητήματα, χρονική ανισότητα στην έκφραση θέσεων των κομμάτων, προάσπιση συντεχνιακών συμφερόντων, απουσίες βουλευτών κλπ.
- Σχέσεις πολιτικών-πολιτών: πελατειακές σχέσεις, πόλωση, κομματικοποίηση, ασυνέπεια προεκλογικών «δεσμεύσεων», υπέρμετρες υποσχέσεις κλπ.
- Σχέσεις πολιτικών-MME: λογοκρισία, εναγκαλισμός, διαπλοκή, προπαγάνδα και προβολή, παραπλάνηση κοινής γνώμης κλπ.
- Πολίτες: αδιάφοροι ή φανατισμένοι, μη συμμετοχικοί, ανενημέρωτοι, χωρίς πολιτική συνείδηση, αποχή από εκλογές, άγνοια πολιτικών θέσεων, αποστροφή προς την πολιτική και τους πολιτικούς, αποπολιτικοποίηση

Οι σύγχρονοι νέοι, οι έφηβοι της δεκαετίας του '90, μεγάλωσαν στον απόηχο της «αλλαγής» του ΠΑΣΟΚ, στα χρόνια που τα κομμουνιστικά καθεστώτα γκρεμίστηκαν το ένα μετά το άλλο, παρασύροντας στην λήθη τους μύθους που για δεκαετίες τροφοδοτούσαν την πολιτική αντιπαράθεση, γνώρισαν τα οικονομικοπολιτικά σκάνδαλα και την παρακμή των προσωποπαγών κομμάτων, απολαμβάνουν την απόλυτη κυριαρχία της αμερικάνικης κουλτούρας.

¹ Πολιτική: Η τέχνη, η επιστήμη της διακυβέρνησης κράτους, ο τρόπος διεξαγωγής των κρατικών υποθέσεων, το πρόγραμμα που εφαρμόζει μία κυβέρνηση σε κάθε κρατική λειτουργία, ο τρόπος χειρισμού ορισμένης υπόθεσης, η ενεργός ανάμειξη στην πολιτική ζωή μιας χώρας / (μτφ.) Ο επιτήδειος τρόπος ενέργειας, συμπεριφοράς (για να επιτύχεις, χρειάζεται πολιτική)

- Δεν πιστεύουν ότι η σημασία της πολιτικής είναι πολύ σημαντική.
- Απολίτικοι. Αρνούνται την ένταξή τους σε μια ιδεολογία.
- Δεν έχουν πολιτικά σύμβολα ή πρότυπα.
- Αφήνουν την πολιτική για τους πολιτικούς.
- Αντιμετωπίζουν τους πολιτικούς ως επαγγελματίες.
- Δεν κουβεντιάζουν για πολιτικά ζητήματα.
- Αποστασιοποιούνται στις πολιτικές αντιπαραθέσεις.
- Είναι δύσπιστοι στα πολιτικά προγράμματα και εξαγγελίες.
- Δεν ενημερώνονται για την πολιτική ειδησεογραφία.
- Απαισιοδοξούν ως προς την λύση των σημαντικών κοινωνικών προβλημάτων.
- Αρνούνται την άποψη ότι «καλός πολίτης» είναι αυτός που ενδιαφέρεται για τα κοινά. «Καλός πολίτης» είναι αυτός που στηρίζει την δημοκρατία και πληρώνει τους φόρους του.
- Δεν αποποιούνται τον όρο «δεξιός».
- Ο αντιαμερικανισμός τους είναι άγνωστος.
- Εμφανίζονται ως «ευρωπαϊστές».
- Έχουν τον δικό τους πολιτικό λόγο.
- Επηρεάζονται από τα πολιτικά μηνύματα στα social media
- Επηρεάζονται λιγότερο από την ιδεολογία και το πολιτικό πρόγραμμα των κομμάτων και περισσότερο από το lifestyle των πολιτικών.
- Στο πλαίσιο της αντίδρασής τους κάποιοι στρέφονται σε ακραίες (λχ ακροδεξιά μορφώματα), αντιεξουσιαστικές ομάδες με βίαιες εκδηλώσεις.

Τα πρότυπα των νέων

- Από κάποιους χαρακτηρίστηκε η εποχή μας «εποχή μετριότητων». Συμφωνείς;
- Είναι εύκολο στην εποχή μας να διακριθούν οι υγιείς προσωπικότητες, πρότυπα;
- Σε ποιους τομείς της ζωής αναζητήσουμε πρότυπα;
- Ποια τα χαρακτηριστικά στοιχεία των προτύπων;
- Ποια η διαφορά ανάμεσα στα πρότυπα, είδωλα, «αστέρες», ήρωες ή κάτι άλλο ανάλογο;
- Γιατί χρειαζόμαστε τα πρότυπα;
- Σχετίζεται η ηλικία του ανθρώπου με την ανάγκη για πρότυπα;
- Εγκυμονούν κίνδυνοι από την υιοθέτηση προτύπων;

Στην καθαρή του μορφή, το «πρότυπο» προϋποθέτει την ηθική προσωπικότητα. Έχει διάρκεια στο χρόνο και καθολικότητα. Δεν είναι κραυγαλέο και δεν επιζητεί το παραλήρημα, τον άκρατο ενθουσιασμό, την αστοχασία, την έκσταση, τη μαζικότητα και την ανωνυμία, την εκτροπή σε βανδαλισμούς και βαιοπραγίες. Εξυπηρετεί τις συλλογικές ανάγκες της κοινωνίας, του έθνους και του πολιτισμού ταυτόχρονα με τις ατομικές.

Έχει σημασία για το άτομο να ενδιαφερθεί στη δημιουργία αυτόνομης εσωτερικής ζωής. Να αναζητήσει μέσα του τα ερείσματα, να ξυπνήσει τις κοιμισμένες του δυνάμεις και να προσπαθήσει ν' αξιοποιήσει τις λανθάνουσες ικανότητές του. Τότε θα νιώσει επάρκεια και αυτάρκεια και ο αγώνας της ζωής θα γίνει ευκολότερος.

Απόψεις

- Όταν πάψουμε να συμπαθούμε την νεότητα, τότε το έργο μας σ' αυτό τον κόσμο τέλειωσε. (Mac Donald, 1866-1937)
- Νέος θα πει να είσαι αυθόρμητος, να μένεις κοντά στις πηγές της ζωής, να μπορείς να ορθώνεσαι και να τραντάξεις τις αλυσίδες ενός φθαρμένου πολιτισμού, να τολμάς αυτό που οι άλλοι δεν έχουν το κουράγιο να επιχειρήσουν. (Τόμαν Μαν)

1. Υπάρχουν **δύο τρόποι να μυήσει κανείς τους νέους στα θέματα της πολιτικής ζωής** και να διαμορφώσει την πολιτική σκέψη και συμπεριφορά τους: ο δογματικός (τρόπος) του μονολόγου και ο κριτικός (τρόπος) του διαλόγου. Τον πρώτο τον μεταχειρίζονται ανέκαθεν τα ανελεύθερα ή ψευδελεύθερα καθεστώτα· ο δεύτερος ταιριάζει στη δημοκρατία.

Ε. Π. Παπανούτσος

Είναι γενικά παραδεκτό ότι οι νέοι αποτελούν το πιο δυναμικό στρώμα μιας κοινωνίας. Ο δυναμισμός τους και η έντονη αμφισβήτηση των κατεστημένων αξιών και θεσμών αντιπροσωπεύουν, για μερικές κοινωνίες, έναν κίνδυνο ή, για άλλες, μια δημιουργική δύναμη που έρχεται να ανανεώσει τις ιδέες και τους προσανατολισμούς τους. Ο τρόπος, λοιπόν, με τον οποίο θα διαπαιδαγωγήσει τους νέους κάθε κοινωνία, φανερώνει όχι μόνο την ποιότητα του πολιτεύματός της αλλά και την πρόθεσή της να προχωρήσει σε καινούριες μορφές οργάνωσης της κοινωνικής και πολιτικής ζωής.

Ο νεανικός ενθουσιασμός και η επιθυμία για έναν καλύτερο κόσμο έχουν τις περισσότερες φορές συγκεκριμένο αντικείμενο· είναι στόχος που έχει πολιτικό περιεχόμενο καθώς επιδιώξή τους είναι να καλυτερέψουν τις συνθήκες ζωής. Είναι η εποχή που η πολιτικοποίησή τους περνάει μια κρίσιμη καμπή. Η κρισιμότητά της συνίσταται στο γεγονός ότι πρέπει να κάνουν κάποιες καθοριστικές επιλογές, ενώ ταυτόχρονα δέχονται καταλυτικές, για τη διαμόρφωση της προσωπικότητάς τους, επιδράσεις από την οικογένεια και την εκπαίδευση που είναι υπεύθυνοι φορείς για την πολιτικοποίησή τους.

Η μύηση σε πρωτόγονες κοινωνίες αποτελούσε τελετή μετάβασης από τη νεότητα και την ξεγνοιασιά της στον κόσμο των ενηλίκων. Στην εποχή μας, όμως, δεν υπάρχει κάποια συγκεκριμένη λειτουργία προκειμένου να μεταβεί ο νέος άνθρωπος από τη νεότητα στον κόσμο των ενηλίκων. Κι αυτό επειδή η πολιτικοποίηση είναι μια διαδικασία διαρκής και δυναμική ταυτόχρονα. Συνεχώς βρισκόμαστε μέσα στην κοινωνική και πολιτική πραγματικότητα, στις διακυμάνσεις, τις μεταβολές και τις κάθε λογής εντάσεις της. Αυτό σημαίνει ότι η πολιτική σκέψη διαμορφώνεται καθημερινά, βασισμένη βέβαια σε αρχές που δόθηκαν κατά τη διάρκεια της νεαρής ηλικίας από τους φορείς που είναι υπεύθυνοι για κάτι τέτοιο.

Το πρόβλημα, λοιπόν, είναι πάνω σε ποιες αρχές θα θεμελιωθεί η πολιτική σκέψη και συμπεριφορά των νέων. Με άλλα λόγια, κριτήριο για την αξιολόγηση ενός πολιτεύματος μπορεί να είναι και οι μέθοδοι που επιλέγει για να διοχετεύσει ή να ελέγξει το νεανικό ενθουσιασμό, η αγωγή που χρησιμοποιεί προκειμένου να βοηθήσει στη συνειδητοποίηση ή τον αποπροσανατολισμό τους. Ο διάλογος είναι μια μέθοδος για τη συνειδητοποίηση των νέων, καθώς βασίζεται στο σεβασμό της προσωπικότητας, στην κατανόηση, και κυρίως στην υπευθυνότητα που είναι αναγκαία για την υποστήριξη κάθε άποψης. Ο διάλογος όμως δεν είναι μια τελετή που χρειάζεται ειδική προετοιμασία. Αποτελεί ουσιαστικά μια διαδικασία που συντελείται ή πρέπει να συντελείται σε κάθε βαθμίδα της αγωγής, προκειμένου να συνειδητοποιήσει ο νέος ότι δεν υπάρχει μία και μοναδική αλήθεια και πως καμιά αυθεντία δεν έχει το δικαίωμα να μονοπωλήσει την εμπιστοσύνη του. Αυτό σημαίνει ότι μέσα από το διάλογο και την όξυνση της κριτικής ικανότητας έχει ο νέος τη δυνατότητα να καλλιεργήσει τη σκέψη του, και η πνευματικότητα του να οργανωθεί με τέτοιο τρόπο ώστε να εξελιχθεί σε κοινωνικά γόνιμη παρουσία.

Η πολιτικοποίηση, επομένως, των νέων παίρνει τη μορφή παρέμβασης στον κοινωνικό και πολιτικό χώρο καθώς σταδιακά αποτελούν το σώμα των πολιτών της χώρας τους. Έτσι, η πολιτική τους συμπεριφορά θα θεμελιώνεται στην αρχή ότι καμιά πραγματικότητα δεν είναι δεδομένη ή τετελεσμένη και ότι μόνο με την πολιτική τους συνείδηση θα είναι σε θέση να επηρεάσουν την πολιτική ζωή και να καθορίσουν την τύχη της. Μέσα από το διάλογο, δηλαδή, εξασφαλίζονται οι προϋποθέσεις για τη συγκρότηση μιας προσωπικότητας υπεύθυνης και, γι' αυτό, ώριμης. Αυτή την ωριμότητα έχει στόχο του

ένα δημοκρατικό πολίτευμα, ωριμότητα βασισμένη στη συνειδητοποίηση της ανάγκης για ελευθερία και στη θέληση για συμμετοχή στις διαδικασίες που συνθέτουν τη δημόσια ζωή. Μόνο κάτω απ' αυτές τις προϋποθέσεις είναι δυνατό να μη διαψευστούν οι οραματισμοί των νέων και να μην ενοχοποιηθεί ο ενθουσιασμός τους.

Η πολιτικοποίηση, αναφέραμε προηγουμένως, είναι διαρκής. Είπαμε ακόμη, ότι ο διάλογος είναι μέθοδος διαπαιδαγώγησης. Επομένως δεν συντελείται μια φορά ή σε συγκεκριμένες στιγμές της ζωής, αλλά πρέπει να αποτελεί καθημερινή πράξη. Στο σημείο αυτό ο ρόλος της οικογένειας και της εκπαίδευσης είναι καθοριστικός. Είναι, βέβαια, δύσκολο να δεχτούμε πως στη νηπιακή ηλικία ο άνθρωπος είναι σε θέση να κάνει διάλογο. Το πρόβλημα όμως, βρίσκεται στη θέληση των ενηλίκων όχι μόνο να συζητήσουν αλλά να διαμορφώσουν το κλίμα εκείνο της υπευθυνότητας, του σεβασμού και του δικαιώματος για διατύπωση κάθε διαφωνίας, έτσι ώστε με τη σταδιακή ωρίμανση του παιδιού ο διάλογος να θεωρείται αναγκαία μέθοδος, αναγκαίος όρος για τις ανθρώπινες σχέσεις.

Ο ρόλος της εκπαίδευσης είναι περισσότερο καθοριστικός, γιατί αναλαμβάνει τη διαπαιδαγώγηση του νέου ανθρώπου στην κρισιμότερη φάση της ζωής του. Θα αδικούσαμε την εκπαίδευση αν λέγαμε ότι είναι απλά και μόνο μετάδοση γνώσεων, ή μια άγονη σχέση ανάμεσα στον πομπό και το δέκτη, δηλαδή το δάσκαλο και το μαθητή. Από την ποιότητα της επικοινωνίας ανάμεσά τους, εξαρτάται και η ποιότητα της ίδιας της εκπαίδευσης. Ο διάλογος στην περίπτωση αυτή δεν είναι υποβολιμαίος, αλλά έχει σκοπό να εκπληρώσει μια πολύ πιο σημαντική λειτουργία: να βοηθήσει κυρίως το νέο άνθρωπο να αποδεσμεύσει τη σκέψη του, να θέσει ερωτήματα, να δώσει στον προβληματισμό του προοπτικές, δηλαδή να βοηθήσει στην εξασφάλιση της πνευματικής του αυτοδυναμίας.

Μέσα από αυτούς τους δυο φορείς της πολιτικοποίησης ουσιαστικά προετοιμάζεται ένας πολίτης: ένα πρόσωπο ικανό να συμμετάσχει υπεύθυνα και ενεργά στη διαμόρφωση της δημόσιας ζωής. Τέτοιες αρετές μόνο το δημοκρατικό πολίτευμα θα μπορούσε να επιδιώκει, γιατί θεμελιώνεται στην ελευθερία των πολιτών, τη συμμετοχή και την υπευθυνότητα τους. Επομένως, η μέθοδος διαπαιδαγώγησης που συνεπάγεται ο διάλογος, έχει σκοπό της να καλλιεργήσει την πολιτική συνείδηση, άρα και να βοηθήσει το νέο άνθρωπο να καταλάβει, ότι η διεκδίκηση της ελευθερίας του, του δικαιώματος να είναι ο εαυτός του, αποτελεί συνάρτηση της συμμετοχής του στη δημόσια ζωή και της υπευθυνότητας που πρέπει να τον διακατέχει στη σχέση του με τους άλλους.

Λέγοντας «μονόλογος» δεν εννοούμε ότι είναι μόνο ένας αυτός που έχει το λόγο και πως κάποιος άλλος είναι ακροατής. Ο μονόλογος είναι μια μορφή διαπαιδαγώγησης στηριγμένη στον αυταρχισμό και στην πεποίθηση ότι ο νέος άνθρωπος, με τον ενθουσιασμό που τον διακατέχει και τον αυθορμητισμό, τη θέληση για το καινούργιο και τη διάθεση για πειραματισμό είναι μια επικίνδυνη δύναμη για την κοινωνία. Αυτό σημαίνει, ότι η πολιτικοποίηση των νέων είναι επικίνδυνη για μια αυταρχική κοινωνία. Κατά συνέπεια, ένα καθεστώς που αντιλαμβάνεται τον κίνδυνο των νέων ανθρώπων, θα καταβάλει συντονισμένες προσπάθειες για να εξουδετερώσει ή να αποπροσανατολίσει αυτή τη ζωντάνια και τη δύναμη από την οποία εμφορούνται οι νέοι. Η εκπαίδευση στην περίπτωση αυτή θα προσπαθήσει να αδρανοποιήσει, στο μέτρο του δυνατού, τη δεκτικότητα και την ευαισθησία των νέων ανθρώπων, να τους επιβάλει αξίες και ιδέες τέτοιες που να τους ωθούν στην παθητική αποδοχή της κοινωνικής και πολιτικής πραγματικότητας ή τουλάχιστον να γίνουν συνεργοί της. Ο μονόλογος επιβάλλει τη σιωπή, όχι αυτή της περισυλλογής και τον στοχασμού, αλλά τη σιωπή της αδιαφορίας, της άγνοιας, της παθητικότητας και της συναίνεσης. Εκτός, όμως, από αυτήν, ο αποπροσανατολισμός προϋποθέτει προπαγανδιστικές λειτουργίες που θα αποσκοπούν στην εξασφάλιση της εξάρτησης των νέων ανθρώπων και της προσκόλλησης τους σε «ιδανικά» τέτοια, που να απορροφούν τον αυθορμητισμό τους και να τον επενδύουν σε δραστηριότητες που ένα ανελεύθερο καθεστώς έχει έντεχνα υποβάλει. Πρόκειται για «μαζικά ιδανικά», δηλαδή για στόχους που δεν ενώνουν την κοινωνική ομάδα αλλά την υποτάσσουν και την κατευθύνουν στην επίτευξη στόχων που άλλοι έχουν επιλέξει.

Αναφέραμε προηγουμένως ότι η επιλογή μεθόδου διαπαιδαγώγησης των νέων φανερώνει και το είδος του πολιτεύματος, άρα και τον τρόπο λειτουργίας των φορέων που αναλαμβάνουν την πολιτικοποίησή τους. Ο διάλογος δίνει τη δυνατότητα μέσα στην καθημερινή πράξη, να διαμορφώσει ο νέος άνθρωπος μια όσο γίνεται πιο οργανωμένη εικόνα της πραγματικότητας, θεωρώντας την σαν ένα χώρο στον οποίο μπορεί να αποτυπώσει την προσωπική του παρουσία με το να γίνεται ο ίδιος δημιουργός της ζωής του και ταυτόχρονα υπεύθυνο πρόσωπο στην αντιμετώπιση συλλογικών προβλημάτων. Όπου, όμως, κυριαρχεί ο μονόλογος και παγιδεύεται η σκέψη σε δόγματα, τότε ο στόχος δεν είναι να καλλιεργηθεί ο στοχασμός αλλά η πίστη και η υπακοή σε καταστάσεις που θεωρούνται δεδομένες και αμετακίνητες. Το δόγμα δεν επιδέχεται κριτική. Απαιτεί πίστη και συναίνεση.

Ο ενθουσιασμός των νέων μπορεί να συμβάλει στην ανανέωση μιας κοινωνίας. Ο διάλογος, που καλλιεργούν τα δημοκρατικά πολιτεύματα, ως μέθοδος διαπαιδαγώγησης, δίνει την ευχέρεια στον ενθουσιασμό αυτό να αποκτήσει κριτικές δυνατότητες, άρα να αποτελέσει η παρουσία των νέων δημιουργική παρέμβαση στον κοινωνικό χώρο. Αντίθετα, ο μονόλογος αποπροσανατολίζει τον ενθουσιασμό αυτόν φορτίζοντας με τη ζωντάνια του ύποπτα ιδανικά. Ο διάλογος είναι η μόνη μέθοδος για την αναζήτηση της αλήθειας που δεν διεκδικεί το απόλυτο κύρος του δόγματος, αλλά τη δυναμική της πραγματικότητας. Γι' αυτόν το λόγο η θέληση για την αναζήτησή της (της αλήθειας) προϋποθέτει ανθρώπους ικανούς να καλλιεργηθούν πνευματικά και να έχουν το θάρρος να πλουτίσουν τη σκέψη τους. Για τους νέους ανθρώπους, για κάθε άνθρωπο, ο διάλογος είναι η μοναδική μέθοδος για την εξασφάλιση της ποιότητας αυτής της αναζήτησης.

2. Πολιτική

Οι σκοποί της πολιτικής αγωγής, στο πλαίσιο μιας δημοκρατικής κοινωνίας, είναι:

1. Η μύηση του πολίτη στην ελευθερία.
2. Η διαπαιδαγώγηση του στις αρχές της δημοκρατίας.
3. Η πνευματική καλλιέργεια και η ηθική του διαμόρφωση.
4. Η συγκρότησή του σε «πολιτική προσωπικότητα» και η συμμετοχή του στη δημόσια ζωή.

*Δεν υπάρχει αγωγή χωρίς **συνείδηση ελευθερίας** και συνείδηση νόμου, δεν υπάρχει αγωγή πολιτική σωστή, αυθεντική που να μην οδηγεί στη δημοκρατία τον πολίτη. Η αγωγή της τυφλής υπακοής σ' ένα κόμμα, η αγωγή μίσους του πολιτικού αντιπάλου αποτελεί ουσιαστικά φθορά του ανθρώπου, φθορά της πολιτείας και προετοιμασία βιαιών και ανορθόδοξων λύσεων. Στο κάτω-κάτω δεν πρέπει να λησμονούμε ότι η πολιτική αγωγή, —κατά το λόγο εκείνο της Αντιγόνης «ου τοι συνέχθειν άλλα συμφιλείν εφυν», στηρίζεται στη φιλότητα, στην αγάπη του ανθρώπου προς τον άνθρωπο. Δεν μπορείς να διαπαιδαγωγήσεις πολιτικά έναν άνθρωπο εάν τον μισείς. Οφείλεις να τον αγαπήσεις, να τον σεβαστείς και τότε να μπορέσεις να τον διαπαιδαγωγήσεις πολιτικά και να μεταφέρεις τα στοιχεία τα θετικά που έχεις μέσα σου δημιουργήσει, ζώντας συνειδητά σε μια δημοκρατική πολιτεία, σ' ένα νέο ή σ' έναν οποιονδήποτε δημοκρατικό πολίτη.*

Κώστας Τσιρόπουλος

Στους χρόνους και στον τόπο μας, τον ταλαιπωρημένο από εμφύλιες ρήξεις και δικτατορικά κινήματα, η «πολιτική» βρίσκεται στο επίκεντρο της ζωής μας, στην ατμόσφαιρα που καθημερινά αναπνέουμε. Μαζί με μας και τα παιδιά μας μοιραία, αναπόφευκτα. Δεν είναι λοιπόν δυνατόν, ούτε ορθό, να παραιτηθεί το Σχολείο από το χρέος να εισαγάγει τους νέους και σ' αυτό τον τομέα των γνώσεων. Στα δημοκρατικά πολιτεύματα πολίτες ετοιμάζει το Σχολείο —και είναι «αχρείος» (άχρηστος) κατά τον αρχαίο λόγο ο πολίτης της Δημοκρατίας, που ούτε έχει ενημερωθεί ούτε ενδιαφέρεται για τα «κοινά» πολίτης απολιτικός είναι αντίφαση στους όρους.

Πώς όμως θα διδάξει «πολιτική» το Σχολείο, το δημοκρατικό Σχολείο; Αυτό είναι το πρόβλημα που έχεις να λύσεις και με τις δυο σου ιδιότητες: ως «δάσκαλος» και ως μέλος «δημοκρατούμενης» κοινωνίας.

Θα σε βοηθήσουν, νομίζω, οι ακόλουθες διευκρινίσεις που τις θεωρώ απαραίτητες· δεν είναι οι μόνες που σου χρειάζονται, αλλ' ίσως οι κυριότερες.

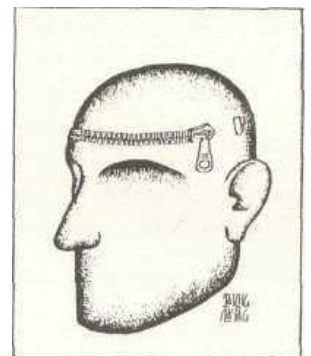
Το μάθημα της πολιτικής είναι... «μάθημα» όχι κομματική προπαγάνδα, πλύση εγκεφάλου. Το διδακτήριο δεν είναι τόπος για εγκατάσταση κομματικού «γραφείου» και η αυλή του για διαδηλώσεις και «συλλαλητήρια». Έξω από τον περίβολο του τα πολιτικά κόμματα μπορούν να οργανώνουν συγκεντρώσεις και να προπαγανδίζουν με αναγνώσματα και ακροάματα τις ιδέες και τα προγράμματα τους. Μέσα όμως στις σχολικές αίθουσες, είτε ιστορία και φυσική διδάσκεται είτε κοινωνιολογία και πολιτική, η ατμόσφαιρα, ο αέρας πρέπει να είναι διαφορετικός. Εδώ θα γίνεται θεωρητική έκθεση και ήρεμη κριτική των πολιτικών εννοιών όχι με προκλήσεις και συνθήματα, αλλά με αναλύσεις και επιχειρήματα.

Ο Δάσκαλος θα δίνει το παράδειγμα με την αμεροληψία και την ίση «προσοχή» του απέναντι σε όλες τις πολιτικές θέσεις. Ακόμη και με τον τόνο της φωνής του. Σε καμιάν άλλη σχολική εργασία δεν επιβάλλεται ως ευρετική μέθοδος ο διάλογος, όσο σ' αυτήν εδώ. Τα απολυταρχικά και τα ολοκληρωτικά, τα ανελεύθερα καθεστώτα «μονολογούν» δεν «διαλέγονται» - μέσα κι έξω από το σχολείο. Η Δημοκρατία εκφράζεται με τον διάλογο. Όποιος διαφωνεί έχει το αναφαίρετο δικαίωμα να «μιλήσει», δεν φιμώνεται. Και όταν η γνώμη του δεν βρίσκει απήχηση, δεν αναγκάζεται να σιγήσει· είναι ελεύθερος να τη διατυπώσει και να την υποστηρίξει όπως νομίζει καλύτερα. **Η πειθώ είναι της Δημοκρατίας το όπλο, ποτέ η βία. Και κλίμα της η ευκοσμία και η νηφαλιότητα όχι η αυθάδεια και το τυφλό πάθος.**

Ε. Π. Παπανούτσος

Ασκήσεις - Ερωτήσεις - Θέματα

1. «Η πειθώ είναι της Δημοκρατίας το όπλο, ποτέ η βία. Και κλίμα της η ευκοσμία και η νηφαλιότητα, όχι η αυθάδεια και το τυφλό πάθος». Να διερευνήσετε το θέμα.
 2. Ποια η διαφορά πολιτικοποίησης-κομματικοποίησης;
 3. Η αγωγή του πολίτη και η αγωγή του ανθρώπου είναι έννοιες με διαφορετικό περιεχόμενο; Να αποδείξετε την άποψή σας.
 4. «Τα καθεστώτα γίνονται για τους ανθρώπους. Όταν δεν τους κάμουν την ζωή ανθρώπινη, πρέπει να γκρεμίζονται, ν' αλλάζουν». (Χρήστος Μαλεβίτσης) Να διερευνήσετε το θέμα.
 5. Να γράψετε έναν Πρόλογο για το θέμα: Διατυπώνεται η άποψη πως ο χρόνος που αφιερώνεται για το μάθημα της Πολιτικής Αγωγής στο σημερινό σχολείο είναι ανεπαρκής και πως η διδασκαλία του δε γίνεται με τον τρόπο που αρμόζει στη σπουδαιότητά του. Να σχολιάσετε αυτή την άποψη. Η πολιτική αγωγή είναι γνώση μόνο ή και βίωμα;
 6. «Η πνευματικότητα της εποχής των άστεων, πλούσια και ποικίλη, ισοδυναμεί με διασπαθισμό² σωρευμένης κληρονομιάς σε πλήθος από βραχύβια «ρεύματα», που στο τέλος παρασύρουν τους ανθρώπους ως αθύρματα³, μακριά από τις πηγές. Μέχρις ότου να ακινητήσουν κι αυτά στα τενάγη⁴ του ολοκληρωτισμού». (Χρήστος Μαλεβίτσης) Να διερευνήσετε το θέμα.
 7. Να αναλύσετε το θέμα: «Το να είσαι διαφορετικός σημαίνει ότι είσαι απρεπής. Η μάζα συντρίβει κάτωθι της κάθε τι που είναι διαφορετικό, κάθε τι που υπερέχει, που είναι ατομικό, χαρισματικό, εκλεκτό. Ο καθένας που δεν είναι σαν τον καθένα, που δεν σκέφτεται σαν τον καθένα, κινδυνεύει να αφανιστεί».
- Ορτέγκα υ Γκασσέτ
- 7α. Να γράψετε Πρόλογο για το θέμα του διπλανού σκίτσου:

3. Συνέντευξη κ. Αντώνη Κ. Σαμαρά

² διασπαθισμός: κατασπατάληση

³ άθυρμα: το προσφερόμενο για παιχνίδι· ήταν κουφός και τυφλός ο Οιδίπους. Δεν ήταν άθυρμα των θεών!

⁴ τέναγος: βάλτος, έλος, τέλμα

MAXIM: Η αδιαφορία, η αποχή και σε μεγάλο βαθμό - συγχωρέστε με για τον όρο - η αηδία των νέων για τα πολιτικά κόμματα δεν αποτελεί μέγιστο πρόβλημα του πολιτικού κόσμου μιας χώρας με βαθιές δημοκρατικές αξίες;

Α.Σ.: Έχετε δίκιο. Ο Έλληνας σήμερα απεχθάνεται την πολιτική. Κυριαρχείται, για πρώτη φορά σε τέτοιο βαθμό, από την επιθυμία για υλική ευημερία και μαθαίνει να ζει σε ένα περιβάλλον με αμφισβητούμενη κοινωνική ενότητα. Η αίσθηση της συμμετοχής στα κοινά, η κοινωνική "ζεστασιά" και η κοινή τύχη των συμπολιτών μας έχουν αδυνατίσει επικίνδυνα. Φοβάμαι ότι με αυτή την καινούρια κοινωνική λογική κανένα έθνος και κανένας πολιτισμός δεν μπορεί να επιβιώσει για πολύ. Κυρίως, όταν ο πολίτης αντιλαμβάνεται ότι τόσο η Κυβέρνησή του όσο και οι αποφάσεις που προκύπτουν από τους κάθε λογής παγκόσμιους πολιτικούς οργανισμούς, έρχονται σε αντίθεση με τις αξίες της κοινωνίας μας. Με δυο λόγια κανένας πια δεν "εκπαιδεύει" τους πολίτες στην ηθική του καθήκοντος και κανένας πολιτικός δεν ασχολείται σοβαρά με το πώς θα ενεργοποιήσει τους πολίτες στην προοπτική μιας ισορροπημένης, δίκαιης και αξιόπιστης πολιτικής ζωής. Αυτό είναι που ενοχλεί πάνω απ' όλα τις νέες γενιές και αυτός είναι ο λόγος που οι νέοι απομακρύνονται από την πολιτική. Όμως μην κάνετε λάθος. Οι δεξαμενές φιλότιμου του ελληνικού λαού είναι τεράστιες. Και κάθε τόσο αυτός ο λαός και αντιδρά και επαναστατεί. Θυμηθείτε την έκρηξή του με τον Οτσαλάν, ή με το Κόσοβο, θυμηθείτε τη συμπαρατάσσή του στο Χριστόδουλο που τόλμησε να πει κάποιες αλήθειες, θυμηθείτε και τα νέα παιδιά ή τους αγρότες που δυναμικά αμφισβήτησαν αποφάσεις που είχαν παρθεί αυθαίρετα και χωρίς διάλογο.

MAXIM: Τα κόμματα δεν έχουν ευθύνες, για την αποστροφή των νέων από την πολιτική ζωή και τα κόμματα; Τι θα γίνει μετά από μια δεκαετία, δεν θα υπάρχουν ψηφοφόροι;

Α.Σ.: Ασφαλώς και ευθύνονται τα κόμματα. Ευθύνονται που η κοινωνία μας έχει γίνει πιο επιδερμική και τα αντανakλαστικά του Έλληνα πολίτη απελπιστικά άνευρα. Για το γεγονός δηλαδή ότι αποδεχόμαστε τα πάντα αδιαμαρτύρητα και άβουλα. Το πρόβλημα στον τόπο μας είναι ότι κοντεύουμε να φτιάξουμε έναν λαό ακροατήριο και τις δημόσιες πολιτικές μας πράξεις ένα θέαμα επιθεώρησης. Το πρόβλημα στον τόπο μας, επίσης, είναι ότι προσπαθούμε όλοι να είμαστε πρώτα δημοφιλείς και μετά σωστοί. Στην Άνοιξη απορρίψαμε από την αρχή αυτή την πολιτικάντικη νοοτροπία. Γιατί, πιστέψαμε, ότι δεν υπάρχει χειρότερο θέαμα από μία ακρωτηριασμένη συνείδηση. Δεν υπάρχει χειρότερη τακτική από το να λες ενσυνείδητα ψέματα. Δεν υπάρχει χειρότερη ηθική από το να προδίδεις τις αρχές σου, για να εξαγοράσεις το μέλλον σου. Και δεν υπάρχει πιο προσβλητικός πληθυσμός για μια χώρα, από εκείνους τους πολίτες που δέχονται να γίνουν "γαϊτεια" ανθρωπάκια.. Γιατί αν αναγκάζαμε τους πολίτες να ψηφίσουν δια της βίας θα μπορούσαμε να πετύχουμε και 100% συμμετοχή. Συμμετοχή όμως ποιών; Των νέων που έχουμε καταδικάσει στη σιωπή ή στην αδράνεια; Σε μια τέτοια περίπτωση εγώ προσωπικά προτιμώ την αποχή της άποψης!

ΧΑΣΜΑ ΤΩΝ ΓΕΝΕΩΝ (generation gap)

Ορισμός

Χάσμα γενεών συνηθίσαμε να ονομάζουμε την αδυναμία επικοινωνίας, συνεννόησης και τη διαφορά αντιλήψεων, νοοτροπίας ανάμεσα στους νέους και στους ώριμους. Τη συναισθηματική και πνευματική αποξένωση μεταξύ της νέας και της παλιάς γενιάς. Για πολλούς το χάσμα των γενεών είναι συνώνυμο με τη σύγκρουση ανάμεσα στη συντήρηση και στην πρόοδο (;).

Σημεία τριβής των νέων με τους μεγαλύτερους

- Εμφάνιση, ντύσιμο, μόδα, μαλλιά, βάρος, τατουάζ, piercing,

- Έξοδοι, διασκέδαση
- Χαρτζιλίκι
- Καταναλωτισμός σε κινητά, ηλεκτρονικά παιχνίδια, ρούχα,
- Επιδόσεις στο σχολείο
- Παρέες
- Ερωτική σχέση
- Επαγγελματικός προσανατολισμός
- Διαρκής έλεγχος, απαγορεύσεις/κριτική, καταπίεση
- Έλλειψη εμπιστοσύνης, κατανόησης, διαλόγου/επικοινωνίας, σεβασμού
- Διαφορετικές προσεγγίσεις σε πολλά θέματα
- Συνήθειες, κάπνισμα

Το φαινόμενο είναι οξύτερο στην εποχή μας

Το φαινόμενο της ανταρσίας των νέων εναντίον των μεγαλύτερων είναι πανάρχαιο. Και όσο πιο πρωτόγονος είναι ένας λαός, τόσο πιο σκληρά φέρεται η νεολαία απέναντι στην παλιά γενιά. Ο πολιτισμός σιγά-σιγά είχε ημερώσει αυτές τις αντιθέσεις. Σήμερα όμως παρατηρούμε μια υποτροπή του κακού. Μήπως τελικά η κοινωνία μας έχει την νεολαία που της ταιριάζει;

Οι **αιτίες** πρέπει να αναζητηθούν στα εξής:

- γρήγορες αλλαγές στην οικονομία, την επιστήμη και την τεχνολογία
- οικονομική κρίση (ύφεση, ανεργία), αβεβαιότητα
- αγεφύρωτη διαφορά μεταξύ πλούσιων και φτωχών χωρών
- κοινωνική ανισότητα, αδικία
- κοινωνική διάβρωση, παθογένεια
- ΜΜΕ, ενημέρωση, επικοινωνία
- έκρηξη γνώσεων
- υψηλό μορφωτικό επίπεδο
- απελευθέρωση της αυτοδύναμης και κριτικής σκέψης
- σιωπή των πνευματικών ταγών και αποξένωση από τις μάζες
- μονομέρεια, αποπροσανατολισμός κι εμπορευματοποίηση της τέχνης
- πολεμικές συγκρούσεις και αναταραχή σ' όλο τον πλανήτη
- πολιτική κρίση (πόλωση, κομματισμός, πελατειακές σχέσεις, σκάνδαλα, λασπολογία...)
- γεροντοκρατία
- φιλοσοφική κι ιδεολογική ρευστότητα, γύμνια ή απομυθοποίηση, απουσία «σταθερών»
- διάψευση προσδοκιών
- κρίση θεσμών (οικογένεια, δικαιοσύνη, παιδεία, κ.ά.) και διακηρυγμένων αξιών
- κρίση στις ανθρώπινες σχέσεις
- αντιηρωισμός
- αποκοπή από τη σιγουριά της παράδοσης, τα ήθη-έθιμα, την κοινωνική ζωή
- νέα πρότυπα
- αυξημένες ευθύνες
- ευτελισμός της ζωής, αποπνευματοποίηση, απανθρωπισμός
- υπαρξιακά αδιέξοδα, συγκρούσεις

Τα χαρακτηριστικά της παλιάς γενιάς

(+)

- Έμπειροι, γιατί διδάχτηκαν από τα λάθη τους κι άλλων.
- Κατασταλαγμένοι.
- Σταθεροί στις επιθυμίες τους, ίσως γιατί δεν έχουν πολλές.

- Υπεύθυνοι, άνθρωποι του καθήκοντος.
- Πρόθυμοι να βοηθήσουν. Γεμάτοι αγάπη.
- Αυτάρκεις, ολιγαρκείς, αυτοκυρίαρχοι.
- Συντηρητικοί, αφού έχουν εξαντλήσει πολλές από τις ζωτικές τους δυνάμεις και οδεύουν στην αναπόφευκτη φθορά.
- *Νοσταλγοί του παρελθόντος, τότε «που είχαν και δύναμη και λόγο και ομορφιά» όχι από φευγαλέο συναισθηματισμό και ρομαντική διάθεση, αλλά από ανάγκη βιολογική να δικαιώσει ολόκληρη την ανθρώπινη ζωή, την τρομαχτικά σύντομη και αφάνταστα ωραία.* (Μ. Ανδρόνικος, εφημ. Το Βήμα)

(-)

- Έχουν διαμορφώσει μια άποψη για τη ζωή και τα προβλήματά της και εμμένουν σ' αυτήν.
- Θέλουν με κάθε τρόπο να επιβάλουν τις απόψεις τους.
- Καχύποπτοι και δύσπιστοι, γιατί πολλές φορές εξαπατήθηκαν.
- Απαισιόδοξοι, γιατί γνώρισαν πολλές αποτυχίες.
- Διχασμένοι, αβέβαιοι, σε σύγχυση.
- Παραιτημένοι από όνειρα και σκοπούς.
- Ενεργούν με σκοπιμότητα.
- Φιλοχρήματοι, συμφεροντολόγοι, ωφελιμιστές, πλεονέκτες.
- Υπεύθυνοι για τα μεγάλα προβλήματα της εποχής μας (πόλεμοι, πείνα, καταστροφή του περιβάλλοντος, αλλοτρίωση του μεταβιομηχανικού ανθρώπου, καταναλωτική μανία, ρατσισμοί κ.ά.). *(Αυτοί έσπειραν ανέμους, ας θερίσουν τώρα τη θύελλα.)*
- Εξουσιαστικοί, δεσποτικοί.
- Υποπίπτουν στην υποκρισία, τυπική ευγένεια, θρησκοληψία, προσποίηση, ανειλικρίνεια, τυπολατρεία.
- Υπερβολικά ρεαλιστές.
- Συντηρητικοί, απόλυτοι στις κρίσεις τους.
- Έχουν την πεποίθηση ότι γνωρίζουν τα πάντα και ότι είναι αλάθητοι (αυθεντίες).
- Δεν αναζητούν την βοήθεια των ειδικών, δεν πηγαίνουν σε Σχολές Γονέων.
- Δυσκολεύονται να παρακολουθήσουν την τεράστια τεχνολογική εξέλιξη της εποχής.
- Δειλοί κι αναποφάσιστοι. Δεν διακινδυνεύουν καινούριες αξίες, θεσμούς, αλλαγές.
- Μικρόψυχοι (αγαπούν πολύ τον εαυτό τους).
- Κτητικοί, χειριστικοί (συχνά κινδυνολογούν).
- Δεν επιδεικνύουν τον πρέποντα σεβασμό, εκτίμηση, ανοχή στην ετερότητα.
- Τους λείπει η υπομονή στην ενασχόλησή τους με τους νέους, η δέουσα προσοχή και ενδιαφέρον.
- Αδυνατούν να διαπαιδαγωγήσουν τους νέους σωστά, διότι και οι ίδιοι είναι κλονισμένοι.
- Φλύαροι, γκρινιάρηδες, καυχησιάρηδες.
- Δεν αντιμετωπίζουν τους νέους ως ίσους.
- Δεν παραδίνουν τα ηνία στους νέους, δεν θέλουν να γίνουν απόμαχοι.
- Λησμόνησαν τη σημασία που έχει η νεότητα για την ατομική και κοινωνική πρόοδο.
- Ζουν με τις αναμνήσεις τους και ωραιοποιούν τα περασμένα.
- Νωθροί στις εξελίξεις και στις πρωτοβουλίες.

Οι συνέπειες του χάσματος των γενεών

(+)

- Οι νέοι** Ωριμάζουν μέσα από τις διεκδικήσεις τους.
Ενδιαφέρονται για τα κοινά.
Γίνονται εργατικοί και δραστήριοι.
Συνειδητοποιούν τις ατομικές-κοινωνικές τους ευθύνες.

- Οι ώριμοι** Συνειδητοποιούν τα αδιέξοδα της κοινωνίας τους.

Νιώθουν ενοχές για τα λάθη ή παραλείψεις τους.
Αμβλύνουν τις αντιστάσεις τους.

(-)

- Καθημερινές τριβές στην οικογένεια, σχολείο, εργασία.
- Φαινόμενα κοινωνικής παθολογίας (βία, βανδαλισμοί, εγκλήματα κλπ.)
- Απουσία συνεργασίας, διαλόγου, αλληλοκατανόησης των δύο μερών.
- Κλονίζονται οι θεσμοί, πρότυπα, αξίες.
- Στασιμότητα, οπισθοδρόμηση.
- Συναισθηματικά κενά και ψυχολογικά προβλήματα.

Προτάσεις για την αντιμετώπιση του χάσματος των γενεών

Στις μέρες μας το ρήγμα ανάμεσα στις γενιές είναι σίγουρα μεγάλο, αλλά δεν είναι αγεφύρωτο. Αν και οι δύο πλευρές αναλάβουν τις ευθύνες τους, μπορούμε να αισιοδοξούμε. Τι μπορούμε να κάνουμε:

- Αμοιβαία να συνειδητοποιήσουν ο ένας της ανάγκη του άλλου
- Ειλικρινής διάθεση για ουσιαστική επικοινωνία
- Αλληλοσεβασμός, εμπιστοσύνη
- Αλληλοκατανόηση
- Περιθώρια συνεργασίας και από κοινού πρωτοβουλιών
- Ανάληψη των συλλογικών τους ευθυνών
- Παραδοχή αμοιβαία των λαθών, υποχωρήσεις (διαλλακτικότητα)
- Διαλεκτικότητα
- Αναγνώριση της αξίας του άλλου
- Επίλυση των καυτών προβλημάτων των νέων
- Κριτική θεώρηση της παράδοσης και επανεξέταση των θέσεων
- Αναδιτύπωση στόχων, ιδανικών, οραμάτων
- Προώθηση των άξιων, άσχετα ηλικίας
- Συνέπεια, έμπρακτες αποδείξεις και όχι λόγια

Η σημασία της συνεργασίας νέων και μεγαλύτερων

- Εκφράζονται ελεύθερα γνώμες σε οικονομικά, πολιτικά, εκπαιδευτικά, καλλιτεχνικά θέματα.
- Συμμετέχουν όλοι οι φορείς ανάπτυξης και εξέλιξης.
- Εξετάζονται ιδεαλιστικά και ρεαλιστικά τα προβλήματα της ζωής.
- Αναδιαμορφώνεται ή σταθεροποιείται η πολιτιστική δομή της κοινωνίας.
- Απομυθοποιούνται παλιές αξίες και ιδανικά.
- Αποδεικνύεται έμπρακτα η ωριμότητα των σημερινών νέων.
- Ζευγαρώνουν ο προβληματισμός με τον ενθουσιασμό, η πείρα με το σφρίγος, η απαισιοδοξία με την επίλυση κοινών καυτών προβλημάτων.
- Αναγνωρίζεται η ανάγκη της κοινωνίας για ενεργοποίηση της ώριμης νεολαίας.

Συμπεράσματα - παρατηρήσεις

Δεν είναι σωστό να μιλάμε για χάσμα γενεών, δηλαδή για μια ολοκληρωτική και αγεφύρωτη διάσταση... Πρόκειται για μια διαφορετική στάση απέναντι στα προβλήματα του παρόντος ανάμεσα στους πρεσβύτερους και στους νεότερους, φαινόμενο που είναι στις γενικές του γραμμές παλαιό όσο και ο κόσμος...

Δεν υπάρχει δυσαρμονία μόνο σε δύο διαδοχικές γενιές, αλλά και ανάμεσα στους ανθρώπους της ίδιας γενιάς και μάλιστα τόσο έντονη, ώστε να γίνεται κάποτε εκρηκτική. Μέσα στην ίδια γενιά υπάρχουν συντηρητικοί και προοδευτικοί, διαλλακτικοί και ασυμβίβαστοι, μετριοπαθείς και ακραίοι. Υπάρχουν ενήλικες που παρακολουθούν και αγκαλιάζουν τις νεότερες εξελίξεις και το σύγχρονο ρυθμό της ζωής,

όπως και νέοι που αποκρούουν κάθε νεωτερισμό. Μέσα στην ίδια την οικογένεια διαπιστώνουν πολλές φορές οι γονείς ότι τα διαφορετικής ηλικίας παιδιά τους διαμορφώνουν διαφορετική το καθένα κοσμοθεωρία και διαφορετική στάση απέναντι στη ζωή. Τούτο, όμως, δε σημαίνει αγεφύρωτο χάσμα, όταν υπάρχει και λειτουργεί ο διάλογος. (Π. Δορμπαράκης, εφημ. Μεσημβρινή)

1° Κριτήριο αξιολόγησης

Η φωνή των εφήβων

Ζώντας μια ζωή κοντά σε νέα παιδιά, φοιτητές κυρίως αλλά και μαθητές, και πιστεύοντας στη δύναμη και στην αξία του λόγου, δέχτηκα την ευθύνη της προεδρίας στην Επιτροπή της Βουλής των Εφήβων. Θα ομολογήσω ότι ξεκίνησα με **επιφυλάξεις** για τη λειτουργία αυτού του θεσμού στην πράξη, αλλά και με μια αισιόδοξη προσδοκία που γεννά η γνώση ότι ο ίδιος ο θεσμός λειτουργεί δημιουργικά από καιρό στις περισσότερες και μεγαλύτερες χώρες της Ευρώπης. Η αισιοδοξία μου ενισχύθηκε από τις συνεχείς προσπάθειες βελτίωσης της λειτουργίας του θεσμού που καταβάλλονται τα τελευταία χρόνια. Αλλά κύρια πηγή μιας αισιόδοξης προοπτικής υπήρξε η ζωντανή επαφή μου με νέους και νέες από όλη την Ελλάδα, μαθητές τώρα της Γ' Λυκείου, που επελέγησαν από την περασμένη χρονιά ως εκπρόσωποι των σχολείων της περιφέρειάς τους με την ιδιότητα του «έφηβου βουλευτή»: 260 μαθητές από την Ελλάδα, 20 από την Κύπρο, 20 από την Ομογένεια, συνολικά 300 μαθητές και μαθήτριες (με τις μαθήτριες να υπερτερούν αριθμητικά).

Η έκπληξη ή μάλλον οι εκπλήξεις. *Έκπληξη πρώτη.* Οι έφηβοι, στην πλειονότητά τους, δεν χρησιμοποίησαν «ξύλινη γλώσσα». Εκφράστηκαν ζωντανά, δηλωτικά, βιωματικά, με παρρησία που δεν έγινε θράσος, με έντονη αμφισβήτηση και κριτική έως επικριτική στάση που δεν έφτασε στην πρόκληση, με εύστοχες κατά το πλείστον παρατηρήσεις που χωρίς να διεκδικούν πάντοτε πρωτοτυπία είχαν το κύρος της προσωπικής μαρτυρίας. Βγήκαν στην επιφάνεια ευαισθησίες, εκτιμήσεις, προτάσεις, μαρτυρίες, επισημάνσεις, προβλήματα, βιώματα, καταστάσεις που άφησαν να φανούν γνωστά αλλά και άγνωστα στους πολλούς προβλήματα της Παιδείας μας.

Έκπληξη δεύτερη. **Επιβεβαιώθηκε** η άποψη που **υποστηρίζουμε** οι γλωσσολόγοι και πολλοί άλλοι ότι αποτελεί μύθο η υπεργενίκευση, που συχνά ακούγεται και αναπαράγεται, ότι οι νέοι στη χώρα μας μιλούν με 100 ή 200 (μερικοί τις ανεβάζουν γενναιόδωρα και σε 500...) λέξεις! Τριακόσιοι νέοι - ένα καλό δείγμα - εκφράστηκαν με πολύ καλή χρήση της ελληνικής γλώσσας, που η ποιότητά της αυξομειωνόταν βεβαίως ανάλογα με τον μαθητή, αλλά που έμεινε γενικά σε ένα πολύ καλό επίπεδο (σημασιολογικά και γραμματικοσυντακτικά), χωρίς να λείψουν και κάποια λάθη, που όμως ακούγονται συχνά και από μάς τους μεγάλους. Ότι χρειάζεται ακόμη πολλή δουλειά σε πολλά επίπεδα -και στο σχολείο- για να βελτιωθεί η ποιότητα στη χρήση της γλώσσας μας είναι γεγονός αδιαμφισβήτητο. Από τις στήλες αυτές έχω επανειλημμένως και αναλυτικά μιλήσει για αυτό το θέμα. Ότι όμως «η πηγή του κακού», του όποιου ποιοτικού προβλήματος της γλώσσας μας, είναι οι νέοι λόγω της γλώσσας-κώδικα που χρησιμοποιούν σε μερικές νεανικές παρέες, αποτελεί ισχυρισμό που όχι μόνο δεν ευσταθεί αλλά και παροδηγεί ως προς τις πραγματικές αιτίες του προβλήματος.

Έκπληξη τρίτη. Διαπιστώθηκε μια βαθιά πικρία, που γινόταν συχνά καταγγελία, των μαθητών εις βάρος των καθηγητών τους. Τους καταλογίζουν αδιαφορία, μειωμένο επαγγελματισμό και ανεπαρκή κατάρτιση (συγκρίνοντάς τους συχνά με τους φροντιστές τους!). Ότι υπάρχουν και τέτοια κρούσματα δεν μπορεί έντιμα να αμφισβητηθεί. Αλλά πρέπει αφενός να αναζητηθεί η βαθύτερη αιτία αυτού του φαινομένου, αφετέρου πρέπει να απορριφθεί η γενίκευση αυτής της αιτιάσεως. Οι δάσκαλοι γίνονται -αυτή είναι η πραγματικότητα- στόχος μιας διάχυτης δυσaréσκειας των νέων, επωμιζόμενοι τις ευθύνες της κοινωνίας και της Πολιτείας, οι οποίες με τα λάθη και τις παραλείψεις τους έχουν εκθρέψει, τι συμβαίνει στην Εκπαίδευση. Αυτό το γεγονός «χρεώνονται» οι διδάσκοντες, που είναι και αυτοί θύματα του ίδιου συστήματος. Ωστόσο, αυτή η εκτεταμένη κραυγή και κατακραυγή των μαθητών για τους δασκάλους τους πρέπει να μάς προβληματίσει ως κοινωνία, όσο και αν είναι άδικη ως υπεργενίκευση.

Τέταρτη έκπληξη. Η γεύση που μένει από τους λόγους - και τα ιδιωτικά λόγια - των μαθητών είναι μια απώθηση για το σχολείο εξαιτίας κυρίως τού ισχύοντος εκπαιδευτικού συστήματος (περιεχομένου των σπουδών, εισαγωγικών εξετάσεων, επιβάρυνσης με φόρτο γνώσεων και πληροφοριών που δεν μένουν ως γνώση κ.λπ.) και μιας αίσθησης υπερβολικού φόρτου, άγχους και κόπωσης. Όλα αυτά μαζί μεταβάλλονται σε απώθηση έως **απέχθεια**. Πρόκειται λοιπόν για ένα μείζονος σημασίας γεγονός που πρέπει να μάς προβληματίσει. Αν ως κοινωνία - παρά τις αγαθές προθέσεις όλων και τις όποιες προσπάθειες των αρμοδίων - έχουμε οδηγήσει τους μαθητές να απεχθάνονται την εκπαίδευση που τους παρέχουμε με μεγάλο οικονομικό κόστος και με ευθύνη τόσων υπουργών και κυβερνήσεων, τότε έχουμε οξύ πρόβλημα όχι ως σχολείο αλλά ως κοινωνία. Και αυτό το πρόβλημα, που αναδύεται από τη Βουλή των Εφήβων είναι καίριο μήνυμα, που και μόνο αυτό δικαιώνει την ύπαρξη αυτού τού θεσμού, βελτιωμένου, ανεξαρτητοποιημένου και κατάλληλα προβεβλημένου.

Πέμπτη (όχι έκπληξη, αλλά) **κατάπληξη** έως καταπληξία (σοκ) αυτή τη φορά. Προκλητική απουσία βουλευτών και, φαινομενικά τουλάχιστον, πλήρης αδιαφορία τους να ακούσουν τη φωνή των Εφήβων!

Συμπέρασμα. Οι ραδιοφωνικοί σταθμοί, τα έντυπα μέσα ενημέρωσης και κυρίως οι τηλεοπτικοί σταθμοί αντί να προβάλλουν κατά κόρον τις καταλήψεις και διάφορες μορφές παραβατικότητας των νέων (γεννώντας, άθελά τους, πρότυπα και «ήρωες»), ας φέρουν σε συζητήσεις και στα δελτία ειδήσεων μερικά από τα παιδιά αυτά, για να ακουστεί η αγνή φωνή και η αυθόρμητη μαρτυρία τους που ίσως συγκινήσει ή και **συγκλονίσει** αυτούς που παίρνουν αποφάσεις για όσα αφορούν την Εκπαίδευση και τη ζωή τους.

Γεώργιος Μπαμπινιώτης, Το Βήμα, 10/2/2008

A. Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου σε 100 - 120 λέξεις. Μονάδες 25

B1. Βασιζόμενοι στο κείμενο, να χαρακτηρίσετε με Σωστό ή Λάθος τις ακόλουθες προτάσεις:

- α. Τα τελευταία χρόνια καταβάλλονται συνεχείς προσπάθειες βελτίωσης της λειτουργίας του θεσμού της Βουλής των εφήβων.
- β. Οι έφηβοι στη Βουλή των Ελλήνων χρησιμοποιούν «ξύλινη γλώσσα».
- γ. Οι μαθητές εκφράζουν συχνά μια βαθιά πικρία εις βάρος των καθηγητών τους.
- δ. Ο υπερβολικός φόρτος, το άγχος και η κόπωση προκαλούν στους μαθητές απέχθεια για το σχολείο.
- ε. Τα μέσα ενημέρωσης προβάλλουν κατά κόρον την αγνή φωνή και την αυθόρμητη μαρτυρία των νέων. Μονάδες 10

B2.α) Να γράψετε τα δομικά στοιχεία της δεύτερης παραγράφου του κειμένου «Η έκπληξη ή μάλλον... προβλήματα της Παιδείας μας» Μονάδες 3

β) Να βρείτε δύο τρόπους ανάπτυξης στην τρίτη παράγραφο του κειμένου «Έκπληξη δεύτερη αιτίες του προβλήματος» και να αιτιολογήσετε την απάντησή σας. Μονάδες 5

B3. Να βρείτε τον τρόπο και τα μέσα πειθούς που επιστρατεύει ο συγγραφέας στην πρώτη παράγραφο του κειμένου και να αιτιολογήσετε την απάντησή σας. Μονάδες 5

B4.α) Να βρείτε ποια νοηματική σχέση εκφράζει η χρήση καθεμίας από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: *ακόμη* (3^η), *Ωστόσο* (4^η), *λοιπόν* (5^η). Μονάδες 3

β) Να γράψετε τέσσερις φράσεις που χρησιμοποιούνται στο κείμενο με μεταφορική σημασία. Μονάδες 4

B5. Να γράψετε από ένα συνώνυμο για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **επιφυλάξεις, επιβεβαιώθηκε, υποστηρίζουμε, απέχθεια, συγκλονίσει**. Μονάδες 5

Γ. Η Βουλή των Εφήβων αποτελεί ένα βήμα μέσω του οποίου οι νέοι εκφράζουν τις απόψεις τους, τις αντιλήψεις τους για τα πράγματα, αμφισβητούν. Τι αμφισβητούν σήμερα οι νέοι; Με ποιους τρόπους μπορούν να γίνουν αντιληπτά όσα αμφισβητούν οι νέοι στη σημερινή κοινωνία; Υποθέστε ότι

2ο Κριτήριο αξιολόγησης

Πώς βιώνουν οι έφηβοι την κρίση;

Το άρθρο δημοσιεύτηκε στο πλαίσιο Έρευνας για την Κρίση με τη συμμετοχή προσώπων των γραμμάτων, των επιστημών και των τεχνών, αλλά και πολλών νέων.

Ο εφηβικός λόγος **αποκάλυψε** μεταξύ άλλων ότι η ελληνική κοινωνία της οικονομικής κρίσης, δεν ενισχύει **επαρκώς** τις κατάλληλες συνθήκες για την ομαλή ανάπτυξη της **ταυτότητας** του εφήβου. Ο έφηβος καθρεφτίζεται στην κοινωνία για να **συγκροτήσει** ταυτότητα, όπως ανάλογα το βρέφος καθρεφτίζεται στο βλέμμα της μητέρας του. Όταν η κοινωνία αυτή είναι τραυματισμένη, και το είδωλο θα καθρεφτιστεί ανάλογα. Οι έφηβοι βιώνουν την εφηβεία ως μια περίοδο άκρως στρεσογόνο. Ενδιαφέρον προκαλεί ο λόγος της Μελίνας που δένει την εφηβεία με τις κοινωνικές συνθήκες: *«Γίνεται μια έκρηξη και εσύ δεν ξέρεις πού να κρυφτείς, πού να συμμαζεωθείς. Διότι εσύ που είσαι έφηβος και είναι η ηλικία που όλα θέλεις να είναι τέλεια, θέλεις δηλαδή να ζεις στο κόσμο που έχεις ονειρευτεί, και όταν ήδη είσαι επηρεασμένος εσωτερικά, που δεν μπορείς να πραγματοποιήσεις αυτό το όνειρο, είναι και έξω ακόμα χειρότερα από αυτό που μπορούσες ποτέ να φανταστείς ... οπότε όλα αυτά συνδυάζονται μαζί και κάνουν ένα φοβερό... ΜΠΑΜ!... και μετά αυτό το ΜΠΑΜ δεν συμμαζεύεται. (παύση) Αγανακτώ!»*

Η οικονομική κρίση, βιώνεται από τους εφήβους ως παράγοντας άγχους, που έρχεται και επικάθεται σε εκείνο που αναδύεται έτσι και αλλιώς, εξαιτίας της εφηβείας. Η διπλόσημη κατάσταση που βιώνουν τους προκαλεί σύγχυση. Η Λένια βλέπει τον εαυτό της μπερδεμένο με αντιφατικά συναισθήματα χαράς και λύπης. Όλο αυτό το χαρακτηρίζει ως «τρέλα»: *«Είμαι ... μπερδεμένη. Δεν ξέρω τι... αν είναι να χαρώ ή να στενοχωρηθώ. Είναι τρέλα. Δεν ξέρω. Πραγματικά δεν ξέρω. Χάνεσαι... Δεν ξέρεις τι συναίσθημα έχεις. Είναι πολύ περίεργο (μειδιά θλιμμένα)... Πολλές φορές με πιάνουν τα κλάματα γιατί αγχώνομαι.»*

Οι παρακάτω αναφορές των εφήβων επιβεβαιώνουν τους επιστήμονες που τονίζουν ότι ο έφηβος έχει απόλυτη ανάγκη να νιώθει ότι το κοινωνικό πλαίσιο μέσα στο οποίο αναπτύσσεται είναι άξιο της εμπιστοσύνης του, δηλαδή ούτε θα τον εκδικηθεί ούτε θα καταρρεύσει. Όλοι οι έφηβοι ανεξαιρέτως εκφράσανε ότι βιώνουν κλονισμό της εμπιστοσύνης τους προς τη πατρίδα τους, τους κοινωνικούς θεσμούς και τα άτομα «δύναμης». Η απώλεια εμπιστοσύνης εκφράζεται με συναισθήματα θυμού, οργής και θλίψης: *«Σε έναν άδικο κόσμο ζούμε. Αν είχαμε δημοκρατία, θα μπορούσαμε να κάνουμε κάτι... (παύση) αλλά δεν έχουμε! (αλλαγή τόνου φωνής, σχεδόν ψιθυριστά) Τι έχουμε; Κεκαλυμμένη δικτατορία;!» (Αριάδνη). «Σίγουρα νιώθω αγανάκτηση και θυμό γιατί ξέρω ότι κάποιοι ανώτεροι ελέγχουν όλα αυτά και αυτοί οι ανώτεροι αντί να βελτιώσουν τη χώρα...» (Μελίνα).*

Σε ποιά στέρα κοινωνική βάση οι έφηβοι αυτοί θα μπορέσουν να διαμορφώσουν ατομική και κοινωνική ταυτότητα; Η κλονισμένη εμπιστοσύνη των εφήβων στα σημαντικά πρόσωπα γι' αυτούς και την κοινωνία γενικότερα αποτελεί απειλή για την ομαλή ανάπτυξη της ταυτότητάς τους. Από τον εφηβικό λόγο φάνηκε να υπάρχει έλλειμμα κοινωνικής νοηματοδότησης σε αυτό που κυρίως κάνουν οι έφηβοι, την κατάκτηση της γνώσης μέσα από τη σχολείο. Από τη μια, η ανεργία που νιώθουν ότι θα αντιμετωπίσουν και από την άλλη το βίωμα της οικονομικής κρίσης μέσα από τα πρόσωπα των καθηγητών και των γονιών τους, φαίνεται να τους θέτουν εμπόδια.

Ένα από τα αποτελέσματα αυτής της κατάστασης φάνηκε να είναι το συναίσθημα της ματαιότητας. Ο Σωτήρης ως εξαιρετικός μαθητής αναρωτιέται αν κάνει το σωστό ή ασχολείται μάταια: *«Ό,τι εφόδια και να έχω σκέφτομαι μήπως ... ασχολούμαι τσάμπα; ...Νιώθω αυτό το μάταιο λιγάκι.» (Σωτήρης).*

Οι έφηβοι βίωσαν την οικονομική κρίση διαμέσου της κοινωνικής βίας που εισπράττει ο γονέας μεταφέροντάς την στο σπίτι και ξεσπώντας πάνω στα παιδιά. Το συσσωρευμένο του θυμό που

ενδεχομένως αδυνατεί να εκφράσει στις πραγματικές πηγές του, τον βγάζει στη σχέση του με τα παιδιά μέσω λεκτικής και ακόμα και σωματικής βίας. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι έφηβοι πολύ καθαρά συνδέουν αυτή την «παραβατική» συμπεριφορά των γονιών τους με την υφιστάμενη κοινωνική συνθήκη της ανεργίας, την απώλεια στέγης, την οικονομική εξαθλίωση. «Όπως και περιπτώσεις γονέων που χάνουν δουλειές, σπίτια και αυτά και αντί να προσπαθήσουν να βοηθήσουν τα παιδιά τους, ξεσπάνε πάνω στα παιδιά τους, τα δέρνουν... γιατί ξόδεψες εκεί 2€ και ξεκινάνε να τα χτυπάνε.» (Μελίνα).

Εκεί όμως που ο τόνος της φωνής τους δυναμώνει και τα παιδιά ορθώνουν το κορμί τους και το πρόσωπό τους λάμπει, είναι τότε που εκφράζουν θετικά συναισθήματα και ελπίδα για μια πιθανή ανατροπή της υπάρχουσας κατάστασης διατυπώνοντας την επιθυμία να πάρουν την τύχη της ζωής τους στα χέρια τους.

Με τον τρόπο αυτό, ο εφηβικός λόγος μάς θυμίζει ότι τα πάντα μπορούν να μεταλλαχθούν σε ευκαιρία αν η κρίση, μας οδηγήσει σε κρίση, σε σκέψη, και από εκεί σε αλλαγές προσωπικές και κοινωνικές. «Αν μπορούσα... (σιωπή)... θα... έπαιρνα την κατάσταση στα χέρια μου και θα έφτιαχνα με το... , ελπίζω να μην ακουστεί κάπως αυτό, με το έτσι θέλω, μια καλύτερη κατάσταση» (Αριάδνη). Οι έφηβοι παρά το διάχυτο φόβο τους, απαλλαγμένοι από ενοχές, φάνηκε να δημιουργούν και να επινοούν τρόπους δημιουργικής θέασης του κόσμου. Αυτός ο τρόπος θέασης της πραγματικότητας τους δίνει περισσότερη ψυχραιμία και αισιοδοξία, στοιχεία που τους αυξάνουν την ανθεκτικότητά τους απέναντι στη κρίση. «Μου αρέσει πολύ που τρώμε όλοι μαζί στο μπαλκόνι. Είναι τόσο απλά πράγματα που μπορεί να σε κάνουν ευτυχισμένη... και είναι τα καλύτερα. (Γελάμε...)» (Αλίκη).

Η δημιουργία, για κάποιους από τους συμμετέχοντες, αποτελεί έναν ενεργητικό τρόπο αντιμετώπισης της οικονομικής κρίσης. Έκφραση συναισθημάτων, ιδεών... ονειροπόληση. Η τέχνη για την Αριάδνη λειτουργεί ως αντίδοτο σ' αυτόν τον κοινωνικό μαρασμό. «Προσπαθώ μέσα από το γράψιμο. Μου αρέσει να γράφω ποιήματα που το εκφράζουν αυτό.... τα συναισθήματα λύπης και εκνευρισμού...» (Αριάδνη).

Η Μ. Καραπάνου αναφέρει, «Το παιδί... δεν αντέχει τη βία των ενηλίκων. Τι πιο φοβερή πράξη από το να μη σε αγαπάνε;» Η οικονομική κρίση φάνηκε σαν μια απουσία κοινωνικής αγάπης και φροντίδας προς τις εφηβικές ανάγκες. Ο λόγος των εφήβων τολμηρός, δυνατός, αληθινός, περιέγραψε τη ιστορία, την πρόβλεψε, τη σχεδίασε και τη δημιούργησε!

Αναστασία Αδάμ, Tvxs.gr (28/3/2014) (διασκευασμένο)

A1. Να γράψετε την περίληψη του κειμένου (100-120 λέξεις). Μονάδες 25

B1. Συμφωνείτε με την άποψη ότι η οικονομική κρίση παράγει βία (6^η παράγραφος); Τεκμηριώστε την άποψή σας σε μια παράγραφο περίπου 100 λέξεων) Μονάδες 10

B2. α) Με ποιους τρόπους αναπτύσσεται η 1^η παράγραφος (Ο εφηβικός λόγος ... Αγανακτώ); Μονάδες 6
β) Τι εκφράζουν οι διαρθρωτικές λέξεις: Διότι, δηλαδή (στην 1^η παράγραφο); Μονάδες 4

B3. Να γράψετε ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **αποκάλυψε, επαρκώς, ταυτότητας, συγκροτήσει, αγανακτώ.** Μονάδες 10

B4. Το κείμενο βασίζεται σε συνεντεύξεις νέων. Με ποιο τρόπο αποτυπώνεται η προφορικότητα του λόγου τους; Μονάδες 5

Γ1. Σε επιστολή σας σε φίλο/-η αναφερθείτε αφενός στο αν και πώς σας επηρεάζει η οικονομική κρίση που διέρχεται η χώρα μας, αφετέρου στην ανάγκη ως νέοι να βρείτε τον δρόμο για την επαγγελματική, κοινωνική και προσωπική σας ισορροπία και επιτυχία. (400 περίπου λέξεις) Μονάδες 40

3^ο Κριτήριο αξιολόγησης Α' Λυκείου

Εφηβεία και μόδα: Πώς βλέπουν οι έφηβοι την μόδα

1. Η εφηβεία είναι μια δύσκολη εποχή για κάθε άνθρωπο, κυρίως συναισθηματικά. Αρχίζουν οι προβληματισμοί, κάποιες φορές και οι συγκρούσεις και είναι το στάδιο πριν από την ενηλικίωση.

Παρακολουθώντας τους εφήβους παρατηρούμε ότι η εμφάνιση τους και ο τρόπος με τον οποίο ντύνονται δίνουν πολλές πληροφορίες για την ψυχολογία τους, τον τρόπο σκέψης και γενικά την προσωπικότητά τους. Με την πρώτη κιόλας ματιά είναι εύκολο να αντιληφθούμε ότι οι έφηβοι έχουν την τάση να ακολουθούν τη μόδα και αυτό συμβαίνει για διάφορους λόγους.

2. **Ανάγκη για ομαδοποίηση:** Ιδιαίτερα σε αυτή τη φάση της ζωής τους οι έφηβοι έχουν μεγάλη ανάγκη να ενταχθούν σε ένα σύνολο και να ανήκουν σε μια ομάδα. Το ίδιο συλ ντυσίματος είναι μια απόδειξη ότι έχουν κοινές ιδέες, κοινούς προβληματισμούς και συνήθως υιοθετούν έναν κοινό τρόπο συμπεριφοράς. Στην περίπτωση αυτή λοιπόν οι έφηβοι βρίσκουν τη μόδα σαν έναν τρόπο για την ένταξή τους σε κάποια ομάδα.
3. **Δημιουργία προτύπων:** Είναι γεγονός ότι τα μοντέλα που επιδεικνύουν τη μόδα είναι συνήθως άτομα στην εφηβεία ή λίγο μετά. Είναι εύκολο λοιπόν για τα άτομα στην περίοδο της εφηβείας να ταυτιστούν με τα μοντέλα ίσως και να θέλουν να τους μοιάσουν. Στις περιπτώσεις αυτές η μόδα λειτουργεί δημιουργώντας πρότυπα, γεγονός ιδιαίτερα επικίνδυνο, εάν οι έφηβοι δεν έχουν την κατάλληλη καθοδήγηση από το περιβάλλον τους.
4. **Αναγνωρισιμότητα:** Μια ακόμα ανάγκη των εφήβων η οποία εξωτερικεύεται μέσω της ενασχόλησης τους με τη μόδα είναι η ανάγκη για αναγνωρισιμότητα. Για τον λόγο αυτό έχουν την τάση να θέλουν να ταυτιστούν οι έφηβοι με διάσημα πρόσωπα. Επόμενο είναι να ακολουθούν και το συλ του ανθρώπου που θαυμάζουν. Με τον τρόπο αυτό ανταποκρίνεται η μόδα στην ανάγκη των εφήβων για αναγνώριση έστω στο κοντινό τους περιβάλλον.
5. **Η ανάγκη των εφήβων να ξεχωρίζουν:** Μια ιδιαίτερη ανάγκη των ατόμων στην ηλικία αυτή είναι να ξεχωρίζουν από το πλήθος και τους ομοίους τους. Στις περιπτώσεις αυτές οι έφηβοι χρησιμοποιούν τη μόδα στην ακραία της μορφή με σκοπό να διαφέρουν και να τραβήξουν το ενδιαφέρον. Έτσι φτάνουν σε σημείο να ντύνονται ιδιαίτερα εκκεντρικά και το αποτέλεσμα είναι να τραβούν τα βλέμματα όχι πάντα με θετικό τρόπο. Ο φόβος τους μήπως δεν γίνουν αποδεκτοί από τους συνομηλίκους τους, τους οδηγεί σε ακραίες εμφανίσεις οι οποίες τους δίνουν μια αίσθηση ανωτερότητας και δύναμης. Μια αίσθηση που ισχύει όμως μόνο για τη δική τους οπτική, τις περισσότερες φορές.

Ζέφη Καλλίτση, (Διασκευασμένο κείμενο), 25/03/2012

Θέματα

- A1. Σύμφωνα με το κείμενο ποια χαρακτηριστικά του εφήβου τον ωθούν να ακολουθεί τις επιταγές της μόδας; (60-80 λέξεις) (μονάδες 15)
- A2. Με ποιον τρόπο αναπτύσσεται η τέταρτη παράγραφος; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας με αναφορά και των λέξεων συνοχής. (μονάδες 10)
- B1. Να εντοπίσετε πέντε επίθετα που χρησιμοποιούνται στην πέμπτη παράγραφο και να δείξετε τη λειτουργία τους στον λόγο. (μονάδες 10)
- B2. Να δώσετε έναν δικό σας τίτλο στο κείμενο και να προσδιορίσετε αν είναι κυριολεκτικός ή συνυποδηλωτικός/μεταφορικός. (μονάδες 15)
- Γ. Με βάση τα αποτελέσματα έρευνας με ερωτηματολόγια, που έκανε το τμήμα .σας στο πλαίσιο της Ερευνητικής Εργασίας με θέμα «Έφηβοι και Μόδα» να συντάξετε ανοιχτή επιστολή που θα την αναρτήσετε στο ιστολόγιο του σχολείου σας, με την οποία θα ενημερώσετε σύντομα τους αναγνώστες σχετικά με τους λόγους για τους οποίους οι έφηβοι «ενδίδουν» στη μόδα. Τι θα προτεινάτε ως επιστολογράφος στους εφήβους για την αντιμετώπιση των κινδύνων που ελλοχεύουν στην τάση τους αυτή; (350-400 λέξεις) (μονάδες 50)

4° Κριτήριο αξιολόγησης

Εφηβεία

Η εφηβεία αποτελεί μία μεταβατική περίοδο στη ζωή του ανθρώπου, η οποία αρχίζει με το τέλος της παιδικής ηλικίας και οδηγεί στην ενηλικίωση. Κατά τη διάρκειά της, συντελούνται βιολογικές, σωματικές και ψυχολογικές μεταβολές, που επηρεάζουν και διαμορφώνουν τη στάση του εφήβου απέναντι στον εαυτό του και στους άλλους, ενηλίκους και συνομηλίκους, καθώς και τις απόψεις και τις ιδέες του απέναντι σε αρχές και αξίες που επικρατούν στην κοινωνία, όπου ζει. Επίσης, η εφηβεία είναι μία περίοδος αναζήτησης ταυτότητας, ατομικότητας, προσωπικών επιλογών και στάσης ζωής. Όμως, σήμερα οι αναζητήσεις αυτές γίνονται όλο και πιο δύσκολες λόγω των κοινωνικών συνθηκών, καθώς η ρευστότητα της σημερινής οικογενειακής δομής δημιουργεί αντιφάσεις και ασυνέχειες στον τρόπο με τον οποίο οι γονείς και τα παιδιά βιώνουν τους ρόλους τους.

Ο έφηβος έχει ανάγκη να του αναγνωρίζουν ελευθερία και αυτονομία. Χρειάζεται το δικό του χώρο, ο οποίος συμβολίζει την ατομικότητα και τη διαφορετικότητά του. Οι προσωπικές επιλογές στο ντύσιμο, η διευθέτηση του προσωπικού χώρου και χρόνου, η επιλογή των φίλων, του τρόπου διασκέδασης, της ελευθερίας λόγου και πράξεων, η ανάληψη ορισμένων ευθυνών και η αναγνώριση από τους γονείς των ικανοτήτων του είναι τα στοιχεία που συντελούν στην απόκτηση ξεχωριστής αυτόνομης ταυτότητας και συνθέτουν την αλλαγή της σχέσης του παιδιού με τους γονείς του.

Ασφαλώς, όπως ο έφηβος βρίσκεται σε φάση αναζήτησης ταυτότητας, έτσι και ο γονιός βρίσκεται σε φάση αναζήτησης του γονεϊκού του ρόλου. Καθώς έρχεται αντιμέτωπος με πρωτόγνωρες συμπεριφορές και νέες ανάγκες, πολλές φορές δυσκολεύεται να βάλει όρια.

Η ταυτότητα του εφήβου δομείται γύρω από δύο βασικούς άξονες. Ο πρώτος αφορά την «ταυτότητα του φύλου», δηλαδή την αναγνώριση και την αποδοχή για τον εαυτό του των σωματικών, ψυχολογικών και κοινωνικών χαρακτηριστικών που διακρίνουν το φύλο στο οποίο ανήκει βιολογικά. Ο δεύτερος άξονας αφορά την «κοινωνική ταυτότητα», δηλαδή τη διαμόρφωση της ιδεολογίας, των ηθικών αξιών, των κοινωνικών στάσεων και των επαγγελματικών επιλογών. Η κοινωνική ταυτότητα αναφέρεται στη θέση, στις ενέργειες και στη λειτουργία του ατόμου ως μέλους της κοινωνίας. Αν σκεφθούμε, λοιπόν, τη σημασία των παραπάνω «ταυτοτήτων», θα καταλάβουμε τους λόγους για τους οποίους η εφηβεία θεωρείται πολύ σημαντική περίοδος της ζωής του ανθρώπου.

Προς το τέλος της εφηβείας ο έφηβος, έχοντας πλέον επαναπροσδιορίσει τις σχέσεις του με τους γονείς και τ' αδέρφια του, έχοντας δοκιμαστεί στις σχέσεις του (σχέσεις βαθιάς φιλίας, αντιπαλότητας, εχθρότητας, αγάπης) με τους συνομηλίκους του, έχοντας υιοθετήσει ηθικές αξίες και ιδεολογικά πρότυπα, αισθάνεται ικανός να ενεργεί ως μέλος της κοινωνίας των ενηλίκων.

Θ. Γιοβαζολιάς κ.α. (2011). Συνεργασία εκπαιδευτικών - οικογένειας. Αθήνα: ΥΠΔΒΜΘ (διασκευή)

Οδυσσέας Ελύτης, Και με φως και με θάνατον

Είσαι νέος – το ξέρω – και δεν υπάρχει τίποτε.

Λαοί, έθνη, ελευθερίες, τίποτε.

Όμως ε ί σ α ι. Και την ώρα που

Φεύγεις με το 'να πόδι σου έρχεσαι με τ' άλλο

Ερωτοφωτόσχιστος

Περνάς θέλεις – δε θέλεις

Αυλητής φυτών και συναγείρεις τα είδωλα

Εναντίον μας. Όσο η φωνή σου αντέχει.

Πώς της παρθένας το τζίτζικι όταν το πιάνεις

Πάλλονται κάτω απ' το δέρμα σου οι μυώνες

Ή τα ζώα που πίνουν κι ύστερα κοιτούν

Πώς σβήνουν την αθλιότητα: ίδια εσύ

Παραλαμβάνεις απ' τους Δίες τον κεραυνό

Και ο κόσμος σου υπακούει. Εμπρός λοιπόν
Από σένα εξαρτάται. Τάχυνε την αστραπή

Πιάσε το ΠΡ'ΕΠΕΙ από το ιώτα και γδάρε το ίσαμε το πι.

Από τη συλλογή «Ο Μικρός Ναυτίλος»

ΘΕΜΑΤΑ

- A1. Ποιες αλλαγές, σύμφωνα με το κείμενο, συντελούνται στον έφηβο κατά τη διάρκεια της εφηβείας και ποιο είναι το αποτέλεσμα αυτών των αλλαγών; (60-80 λέξεις)
- B1. Ποια είναι η συλλογιστική πορεία που ακολουθεί ο συγγραφέας στη δεύτερη παράγραφο (Ο έφηβος... γονείς του) του κειμένου (επαγωγική ή παραγωγική); Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.
- B2. Με ποιον τρόπο αναπτύσσεται η δεύτερη παράγραφος (Ο έφηβος έχει... γονείς του) του κειμένου;
- B3. Πώς επιτυγχάνεται η συνοχή στις περιόδους της πρώτης παραγράφου (Η εφηβεία... ρόλους τους) του κειμένου;
- B4. Να επισημάνετε τρία παραδείγματα μεταφορικής / συνυποδηλωτικής χρήσης της γλώσσας στο κείμενο και να αιτιολογήσετε τη χρήση τους.
- B5. Να δώσετε τα συνώνυμα και τα αντώνυμα των παρακάτω λέξεων: ρευστότητα, ελευθερία, προσωπικές.
- Γ. Μελετώντας τους κειμενικούς δείκτες (ρηματικό πρόσωπο, έγκλιση, κτλ.) του λογοτεχνικού κειμένου, να αναφέρετε ποιο είναι το θέμα του ποιήματος, κατά την κρίση σας (90-100 λέξεις).
- Δ. Σε ένα άρθρο 300-400 λέξεων να παρουσιάσετε τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι έφηβοι κατά τη διάρκεια αυτής της δύσκολης ηλικίας και να αναφέρετε τους τρόπους με τους οποίους μπορούν να τους υποστηρίξουν η οικογένεια και το σχολείο τους.

<https://e-didaskalia.blogspot.com/2019/11/efiveia.html>

5° Κριτήριο αξιολόγησης⁵

Κείμενο Ι: Ι.Μ. Παναγιωτόπουλος, Ο ρυθμός της Ιστορίας

Το θέμα είναι: η επιτάχυνση του ρυθμού της Ιστορίας και οι συνέπειές της και γενικότερα και ειδικότερα στην περιοχή της παιδείας. «Ζούμε», γράφει ο G. Berger, μέλος του Γαλλικού Ινστιτούτου και διευθυντής συνάμα της ανώτατης γαλλικής παιδείας, «σ' έναν κόσμο που αλλάζει, που αλλάζει γρήγορα και, προπαντός, που αλλάζει ολοένα και πιο γρήγορα», με γεωμετρική πρόοδο. Πώς πρέπει να την αντιμετωπίσει η παιδεία, αν θέλει να είναι συμπαραστάτης και όχι ουραγός της ζωής; Τι πρέπει να πούμε στους νέους ανθρώπους, με ποια εφόδια πρέπει να τους οπλίσουμε, ώστε να μη βρεθούν έξω από τη γοργή ανέλιξη του πολιτισμού μας, δηλαδή έξω από το νόημα του καιρού;

Πρέπει να τους μάθουμε πως θα είναι υποχρεωμένοι να ζήσουν μέσα σ' ένα εξαιρετικά κινητό σύμπαν. Εκείνο που ήταν βέβαιο άλλοτε, δεν είναι πια βέβαιο τώρα. Κι ενώ άλλοτε μπορούσαμε να στηρίζουμε την παιδεία μας στην παράδοση, τώρα η παράδοση αποδειχνεται ολοένα και περισσότερο ανίκανη να καλύψει την έκταση των παιδευτικών αναγκών. Χρειάζεται λοιπόν κάποιος μετασχηματισμός. Κι ανάμεσα στα άλλα, ο μετασχηματισμός αυτός πρέπει να βασιστεί στην περιοδική και συχνή μετεκπαίδευση. Όποιος σπουδάζει μια επιστήμη πρέπει να τη σπουδάζει παντοτινά, να ανανεώνει τις γνώσεις του, να συμπληρώνει τα κενά που έχει αφήσει η πρώτη του μαθητεία ή τα κενά που σχηματίζονται αναμεταξύ από την άρση των δεδομένων, που έπαυσαν πια να ισχύουν. Έτσι θα δημιουργηθεί ένας καινούργιος τύπος ανθρώπου.

Αλλά με ποιες αρετές πρέπει να είναι προικισμένος αυτός ο άνθρωπος; Ο Gaston Berger αποκρίνεται: η πρώτη αρετή του καινούργιου ανθρώπου θα είναι η γαλήνη. Όσο γρηγορότερα αλλάζει ο κόσμος, τόσο αναγκαιότερη γίνεται η αρετή της γαλήνης. Είναι σαν ένας άνθρωπος να οδηγεί ταχύτατη αμαξοστοιχία· αν δεν κατορθώνει να διατηρεί την ψυχραιμία του, τη νηφαλιότητά του, είναι φυσικό να

⁵ <https://e-didaskalia.blogspot.com/2019/11/stasi-newn.html>

προκαλεί δυστυχήματα. Μέσα στον ταραγμένο και γεμάτο κινδύνους σύγχρονο κόσμο πρέπει να οπλίσουμε τα παιδιά μας με την αυτοκυριαρχία, που τα κάνει ικανά να υπερνικήσουν τις δυσκολίες, να περάσουν τα εμπόδια και να μην υποδουλωθούν στην επιτάχυνση: και τούτο θα γίνει με τη μεθοδική συγγυμνασία, τη συνάσκηση σώματος και ψυχής (γυμναστική και φιλοσοφία).

Η δεύτερη αρετή είναι η φαντασία. Σε έναν σταθερό κόσμο η λογική είναι η πρωταρχική ανάμεσα σ' όλες τις ιδιότητες· σ' έναν κινητό κόσμο, συνεχώς ανανεούμενο, πρέπει να είμαστε ικανοί να επινοούμε, να εφευρίσκουμε, να συνδυάζουμε, να λύνουμε τα προβλήματα που παρουσιάζονται σε κάθε περιοχή. Πρέπει να κρατούμε λοιπόν άγρυπνη την προσοχή των νέων ανθρώπων, πρέπει να τους μαθαίνουμε να έχουν «ιδέες».

Τρίτη αρετή είναι το συλλογικό πνεύμα. Το σύγχρονο τεχνικό σύμπαν απαιτεί την συνεργασία πολλών ατόμων. Οι λαμπρότερες επιδόσεις απομένουν στείρες, όταν εκείνος που τις κερδίζει δεν έχει την ικανότητα να τις συνδέσει με τις ανάλογες επιδόσεις των άλλων. Η ατομική πρωτοβουλία είναι πάντα πολύτιμη. Αλλά γίνεται αληθινά ωφέλιμη, όταν δε μεταμορφώνεται σε έκφραση ασκητισμού, αλλά σε έκφραση αλληλεγγύης.

Αλλά πάνω απ' όλα μας χρειάζονται άνθρωποι άνθρωποι. Δηλαδή προικισμένοι με τη συνείδηση της ανθρωπιάς τους. Αυτή η συνείδηση της ανθρωπιάς είναι η πραγματική, η αληθινή παιδεία. Μήτε ο πολυμαθής μήτε ο ικανός να λάμψει μέσα σ' ένα κοινωνικό σύνολο μήτε ο κάτοχος μιας προνομιούχου αγωγής είναι ο αναμφισβήτητα μορφωμένος. Για τούτο είναι μάταιο να αντιπαραθέτουμε το τεχνικό σύμπαν, το σύμπαν της τεχνικής, στο σύμπαν της παιδείας. Το πρώτο δεν ακυρώνει το δεύτερο: ολωσδιόλου αντίθετα, το προϋποθέτει, το απαιτεί. Γιατί η τεχνική είναι καμωμένη για τον άνθρωπο. Και όταν το ανθρώπινο στοιχείο απουσιάζει, καμιά σημασία δεν έχουν τα άλλα στοιχεία. Το πρόβλημα συνεπώς δεν είναι άλυτο: από τη μια μεριά πρέπει να δώσουμε στον νέο άνθρωπο όλες τις γενικές γνώσεις, που θα του χρησιμεύσουν στη ζωή, από την άλλη μεριά να τον προπαρασκευάσουμε έτσι ώστε να αποτελέσει τον μέλλοντα άνθρωπο.

Κείμενο II: Κωνσταντίνος Π. Καβάφης, Η Πόλις

Είπες· «Θα πάγω σ' άλλη γη, θα πάγω σ' άλλη θάλασσα.

Μια πόλις άλλη θα βρεθεί καλλίτερη απ' αυτή.

Κάθε προσπάθεια μου μια καταδίκη είναι γραφτή·

κ' είν' η καρδιά μου -σαν νεκρός- θαμμένη.

Ο νους μου ως πότε μες στον μαρασμόν αυτόν θα μένει.

Όπου το μάτι μου γυρίσω, όπου κι αν δω

ερείπια μαύρα της ζωής μου βλέπω εδώ,

που τόσα χρόνια πέρασα και ρήμαξα και χάλασα.»

Καινούργιους τόπους δεν θα βρεις, δεν θάβρεις άλλες
θάλασσες.

Η πόλις θα σε ακολουθεί. Στους δρόμους θα γυρνάς

τους ίδιους. Και στες γειτονιές τες ίδιες θα γερνάς·

και μες στα ίδια σπίτια αυτά θ' ασπρίζεις.

Πάντα στην πόλι αυτή θα φθάνεις. Για τα αλλού -μη ελπίζεις-

δεν έχει πλοίο για σε, δεν έχει οδό.

Έτσι που τη ζωή σου ρήμαξες εδώ

στην κώχη τούτη την μικρή, σ' όλην την γη την χάλασες.

ΚΕΙΜΕΝΟ III: Alberta Regional consortium, Δεξιότητες

ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ

ΘΕΜΑΤΑ

- A.** Να παρουσιάσετε συνοπτικά (60 έως 80 λέξεις) και χωρίς δικά σας σχόλια τις αρετές, που απαιτούνται, σύμφωνα με τον συντάκτη του Κειμένου 1, για ανταποκριθούν οι νέοι στις απαιτήσεις του σύγχρονου κόσμου. (Μονάδες 15)
- B1.** Στην τελευταία παράγραφο («Αλλά πάνω απ' όλα ... μέλλοντα άνθρωπο») του Κειμένου 1 ο συγγραφέας παρουσιάζει την ανθρωπιά ως τη σημαντικότερη αρετή που πρέπει να διαθέτει ο σύγχρονος άνθρωπος. Να ερμηνεύσετε τον ισχυρισμό του αυτό, λαμβάνοντας υπόψη τον χρόνο δημοσίευσης του συγκεκριμένου κειμένου (1966). (Μονάδες 15)
- B2.** Το Κείμενο I δημοσιεύτηκε για πρώτη φορά το 1966, ενώ το Κείμενο III το 2016. Ποιες ομοιότητες και διαφορές παρατηρείτε στις δεξιότητες που περιλαμβάνουν τα δύο κείμενα; Πού οφείλεται, κατά τη γνώμη σας, η διαφοροποίηση; (Μονάδες 15)
- B3α)** Να ερμηνεύσετε τη χρήση των ερωτήσεων στην α' παράγραφο («Το θέμα είναι ... νόημα του καιρού'») του Κειμένου 1, λαμβάνοντας υπόψη την επικοινωνιακή περίσταση (πομπός, δέκτης, σκοπός του κειμένου). (Μονάδες 5)
- β)** Ποιος είναι ο ισχυρισμός τον οποίο επιχειρεί να αποδείξει ο συγγραφέας στη β' παράγραφο («Πρέπει να τους μάθουμε ... καινούργιος τύπος ανθρώπου») του Κειμένου 1; Με ποια μέσα επιτυγχάνει τον στόχο του; (Μονάδες 5)
- Γ.** Ποιο είναι το ερώτημα που τίθεται στο ποίημα (Κείμενο 2), μέσω της διαλογικής μορφής που αναπτύσσεται σ' αυτό; Ποια είναι η δική σας απάντηση στο ερώτημα αυτό; (100-200 λέξεις) (Μονάδες 15)
- Δ.** Κειμενικό είδος: επιχειρηματολογία (επιλέξτε ελεύθερα τον τύπο του κειμένου σας)
Πομπός: τελειόφοιτος Λυκείου
Αποδέκτης: ηγεσία του Υπουργείου Παιδείας
Θέμα: Αξιοποιώντας τις πληροφορίες των Κειμένων I και III, να καταγράψετε τα εφόδια που πρέπει να διαθέτει ένας νέος στον σύγχρονο κόσμο και να καταθέσετε προτάσεις για την παροχή τους από το ελληνικό σχολείο.
Έκταση: 300 έως 400 λέξεις. (Μονάδες 30)

6° Κριτήριο αξιολόγησης⁶

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

Παιδί μου,

Η περίοδος που ζούμε ως χώρα με ώθησε να σου απευθύνω αυτή την επιστολή προκειμένου να σε ενημερώσω για την κατάσταση που πλήττει τον τόπο μας, αλλά και να σε καταστήσω κοινωνό των σκέψεων και προβληματισμών μου για το μέλλον.

Μιλώ ασφαλώς για το δικό σας μέλλον, για το μέλλον της γενιάς σας. Κατά την ταπεινή μου γνώμη, μετά από έναν εικοστό αιώνα με ραγδαία βήματα βελτίωσης του βιοτικού επιπέδου των Ελλήνων, από την οποία ωφελήθηκαν οι δυο προηγούμενες γενιές, μεταβαίνουμε σε μια νέα περίοδο, γεμάτη δυσχέρειες και απειλές για τους κατοίκους του ταλαιπωρημένου αυτού κράτους. Ίσως είστε η πρώτη γενιά από τη δημιουργία του ελληνικού κράτους που θα ενηλικιωθεί ζώντας σε συνθήκες διαβίωσης χειρότερες από εκείνες των γονιών της. Αυτά τα αγαθά που σταδιακά οι προηγούμενες γενιές κέρδιζαν και κληροδοτούσαν στις επόμενες φαίνεται πως ήρθε η εποχή να τα στερηθούμε.

⁶ <https://e-didaskalia.blogspot.com/2024/03/neoi-kai-adiaforia.html>

Βιοτικό επίπεδο αξιοπρεπές, δυνατότητες σπουδών και επαγγελματικής αποκατάστασης άφθονες δίνουν πλέον τη θέση τους σε μια βαθιά αβεβαιότητα για το μέλλον, αν όχι σε μελαγχολικές σκέψεις για το τι ξημερώνει αύριο. Η υποβάθμιση της αγοραστικής δύναμης του Έλληνα, που έρχεται με βεβαιότητα, δεν είναι το πιο οδυνηρό στοιχείο της αυριανής πραγματικότητας. Ίσως η απειλή της ανεργίας και η αβεβαιότητα για τη δυνατότητα επιβίωσης για εσάς και τις οικογένειές σας αποτελέσει την πιο δυσβάσταχτη συνθήκη του μέλλοντος.

Ποιοι όμως ευθύνονται για τη ζοφερή αυτή πραγματικότητα; Πώς κατανέμονται οι ευθύνες; Ίσως αναρωτηθείς, παιδί μου.

Για την εξέλιξη αυτή οι ένοχοι είμαστε εμείς, οι γονείς, οι δάσκαλοι και οι πολιτικοί ηγέτες, που είχαμε καθήκον να σας αναθρέψουμε σε συνθήκες ανθρώπινες, αν όχι άριστες. Δυστυχώς, όμως, δεν ανταποκριθήκαμε στις προσδοκίες σας. Θαμπωθήκαμε από την ευμάρεια και τη χλιδή στην οποία βρεθήκαμε αιφνιδιαστικά και χάσαμε τους στόχους και τον προσανατολισμό μας. Σκεφτήκαμε άπληστα και επιπόλαιοι και θέσαμε σε δεύτερη μοίρα τις υποχρεώσεις μας απέναντι στη γενιά σας. Ο εγωισμός μας αποπροσανατόλισε και μας απομάκρυνε από το καθήκον μας να σας προϊδεάσουμε για τις αντίξοες συνθήκες που αργά αλλά σταθερά άρχισαν να διαγράφονται στον ορίζοντα. Μεγάλο, ωστόσο, μερίδιο της ευθύνης για την αποτυχία μας αυτή φέρει, παιδί μου, η πολιτική μας τάξη. Αυτή στάθηκε κατεξοχήν ανάξια του ρόλου του καθοδηγητή, λειτούργησε μυωπικά και επιδίωξε σταθερά την εκλογή ή την επανεκλογή της αντίστοιχα. Κατασπατάλησε τους οικονομικούς πόρους του τόπου, δανείστηκε στη συνέχεια υπέρογκα ποσά και έφτασε σήμερα ένα βήμα από την πτώχευση της πατρίδας μας.

Δυστυχώς, οι συνέπειες αυτής της κρίσης θα στοιχίσουν περισσότερο στη δική σας γενιά, θα είναι η δική σας γενιά που θα επωμιστεί το μεγαλύτερο κόστος αυτής της κρίσης. Οικονομική στενότητα, για άλλους πιο σκληρή και για άλλους λιγότερο έντονη, θα δυσχεράνει την υλοποίηση των προσωπικών σας ονείρων στη σφαίρα του επαγγέλματος και κατά συνέπεια τα προσωπικά σας σχέδια για οικογενειακή αποκατάσταση και ευτυχία. Αυτό που για τις παλαιότερες γενιές φάνταζε εύκολο και προσιτό, να δημιουργήσουν δηλαδή οικογένεια και παιδιά, για τη δική σας, ίσως και για τις επόμενες, θα αποτελέσει στόχο δυσπρόσιτο και θα προκαλεί θλίψη και μελαγχολία.

Γι' αυτό, παιδί μου, είναι ανάγκη να συνειδητοποιήσετε την κρισιμότητα των περιστάσεων και να αγωνιστείτε για τη δική σας προκοπή, την προσωπική, αλλά ταυτόχρονα να συμβάλετε στην αναγέννηση και της πατρίδας με τη σκληρή κριτική και το ενεργό ενδιαφέρον σας για τα δημόσια πράγματα, γιατί η αποχή από τα κοινά επιτρέπει την υπονόμευση των ονείρων σας και την προδοσία της γενιάς σας.

Καλή δύναμη.
Ο δάσκαλός σας

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

Ο Μιχάλης Κατσάρος (1919-1998), ποιητής και ζωγράφος, θεωρείται από τους σημαντικότερους εκπροσώπους της Α' μεταπολεμικής γενιάς. Παρέμεινε ασυμβίβαστος σε όλη τη διάρκεια της ζωής του. Το ποίημά του «Η διαθήκη μου», που έχει μείνει γνωστό και με τον τίτλο «Αντισταθείτε», περιλαμβάνεται στην ποιητική του συλλογή *Κατά Σαδδουκαίων*.

Η διαθήκη μου⁷

Αντισταθείτε

σ' αυτόν που χτίζει ένα μικρό σπιτάκι
και λέει: καλά είμαι εδώ.

Αντισταθείτε σ' αυτόν που γύρισε πάλι στο σπίτι

⁷ Γράφει ο ποιητής: «Το ποίημα αυτό δημοσιεύθηκε στην εφημερίδα Δημοκρατικός τύπος (8/10/1950) λογοκριμένο από προοδευτικό διανοούμενο. Αναγκάστηκα να διαμαρτυρηθώ στο επόμενο φύλλο της ίδιας εφημερίδας με το "υστερόγραφο"». Μιχάλης Κατσάρος, *Κατά Σαδδουκαίων*, γ' έκδοση, εκδόσεις Κείμενα, 1973. Οι συγγραφείς -τιμώντας τον ποιητή- σημειώνουν με πλάγια γράμματα τους στίχους που θεώρησε τότε σκόπιμο να παραλείψει η εφημερίδα.

και λέει: Δόξα σοι ο Θεός.

Αντισταθείτε
στον περσικό τάπητα των πολυκατοικιών
στον κοντό άνθρωπο του γραφείου
στην εταιρεία εισαγωγαι-εξαγωγαι
στην κρατική εκπαίδευση
στο φόρο
σε μένα ακόμα που σας ιστορώ.

Αντισταθείτε
σ' αυτόν που χαιρετάει απ' την εξέδρα ώρες
ατέλειωτες τις παρελάσεις
σ' αυτή την άγονη κυρία που μοιράζει
έντυπα αγίων λιβανον και σμύρναν
σε μένα ακόμα που σας ιστορώ.

Αντισταθείτε πάλι σ' όλους αυτούς που λέγονται μεγάλοι
στον πρόεδρο του Εφετείου αντισταθείτε
στις μουσικές τα τούμπανα και τις παράτες
σ' όλα τ' ανώτερα συνέδρια που φλυαρούνε
πίνουν καφέδες σύνεδροι συμβουλατόροι
σ' όλους που γράφουν λόγους για την εποχή
δίπλα στη χειμωνιάτικη θερμάστρα
στις κολακείες τις ευχές τις τόσες υποκλίσεις
από γραφιάδες και δειλούς για το σοφό
αρχηγό τους.

Αντισταθείτε στις υπηρεσίες των αλλοδαπών και διαβατηρίων
στις φοβερές σημαίες των κρατών και τη διπλωματία
στα εργοστάσια πολεμικών υλών
σ' αυτούς που λένε λυρισμό τα ωραία λόγια
στα θούρια
στα γλυκερά τραγούδια με τους θρήνους
στους θεατές
στον άνεμο
σ' όλους τους αδιάφορους και τους σοφούς
στους άλλους που κάνουνε το φίλο σας
ως και σε μένα, σε μένα ακόμα που σας ιστορώ
αντισταθείτε.

Τότε μπορεί βέβαιοι να περάσουμε προς την
Ελευθερία.

Μιχάλης Κατσαρός, Κατά Σαδδουκαίων, εκδ. Σ.Ι. Ζαχαρόπουλος, 1994

ΘΕΜΑΤΑ

A1. Διαβάσατε την παραπάνω επιστολή και θέλετε να ενημερώσετε τους συμμαθητές και τις συμμαθήτριάς σας για το περιεχόμενό της. Γράψτε ένα κείμενο 110-120 λέξεων στο οποίο θα την παρουσιάζετε με συντομία. Μονάδες 15

B1. Ποιες από τις παρακάτω απόψεις θεωρείτε ότι ανταποκρίνονται στο νόημα του κειμένου; Να αιτιολογήσετε με συντομία την άποψή σας.

α) Οι συνθήκες ζωής σήμερα εγγυώνται ένα καλύτερο μέλλον για τους νέους.

β) Οι πολιτικοί μας βαρύνονται με μεγάλο μερίδιο ευθύνης για την κατάσταση που βρίσκεται σήμερα η χώρα μας.

γ) Χρέος των νέων είναι να συμμετέχουν στα κοινά και να ασκούν γόνιμη κριτική.

B2. Να αιτιολογήσετε τη χρήση του α' πληθυντικού ρηματικού προσώπου στο χωρίο του κειμένου: «Για την εξέλιξη ... στον ορίζοντα».

B3α. «(Η πολιτική μας τάξη) κατασπατάλησε τους οικονομικούς πόρους του τόπου»: Να αιτιολογήσετε την χρήση ενεργητικής σύνταξης πρόταση και να μετατρέψετε την ενεργητική σύνταξη σε παθητική.

B3β. Να μετατρέψετε τις δύο περιόδους που ακολουθούν στην παθητική φωνή:

α) Αυτά τα αγαθά που σταδιακά οι προηγούμενες γενιές κέρδιζαν και κληροδοτούσαν στις επόμενες.

β) Η οικονομική στενότητα θα δυσχεράνει την υλοποίηση των προσωπικών σας ονείρων.

B4. Να γράψετε ένα συνώνυμο για καθεμία από τις ακόλουθες λέξεις του κειμένου: *γνώμη, στερηθούμε, αβεβαιότητα, χλιδή, μερίδιο, ανάξια, επωμιστεί, δημιουργήσουν, υπέρογκα, προκοπή, συμβάλετε.*

Γ1. Ποιο είναι το βασικό θέμα, κατά την γνώμη σας, στο ποίημα; Εντοπίστε σημαντικούς τρεις τουλάχιστον κειμενικούς δείκτες και να εξηγήσετε την λειτουργικότητά τους. Ο δρόμος που οδηγεί στην ελευθερία είναι δύσβατος. Ποιες δυσκολίες συναντά ο άνθρωπος στην πορεία του για την κατάκτηση της και πώς, κατά τη γνώμη σας, θα μπορέσει να τις ξεπεράσει; Να αναπτύξετε τις σκέψεις σας σε ένα κείμενο περίπου 150 λέξεων. Μονάδες 15

Δ. Με αφορμή τους προβληματισμούς που σας γέννησε το κείμενο 1 που διαβάσατε και παρατηρώντας την απάθεια με την οποία οι συνομήλικοί σας, ίσως κι εσείς, αντιμετωπίζουν τα δημόσια πράγματα, αποφασίζετε να γράψετε ένα άρθρο (200-250 λέξεις) στη σχολική σας εφημερίδα. Σε αυτό θα αναφερθείτε: α) στους λόγους για τους οποίους πολλοί νέοι σήμερα αποστασιοποιούνται από τα κοινά και β) στις συνέπειες που έχει η στάση τους αυτή για την κοινωνία μας. Μονάδες 30

Ή

Σε άρθρο που θα δημοσιευτεί στο επόμενο τεύχος του σχολικού περιοδικού να παρουσιάσετε τα όνειρα που κάνετε ως νέοι για το μέλλον, τόσο το προσωπικό όσο και το συνολικό, και να εκθέσετε τα χαρακτηριστικά της ηλικίας σας στα οποία θα στηριχτείτε για την υλοποίηση των ονείρων σας. (περίπου 350 λέξεις). Μονάδες 30

ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΕΠΑΛ 13/6/2007

Μάριος Πλωρίτης Νέοι, ναρκωτικά, βία

Εκείνο που, φοβάμαι, μας απασχολεί σχετικά λιγότερο, είναι το πρόβλημα που βρίσκεται μέσα στο σπίτι μας: το πρόβλημα των παιδιών μας. Όχι πως οι ελληνο-γονείς δεν νοιάζονται για τη διαβίωση, την εκπαίδευση, την ψυχαγωγία των βλαστών τους. Αλλά, πολλοί τους, πληρώνοντας γι' αυτές, πιστεύουν πως έκαναν το χρέος τους απέναντι στα παιδιά, νανουρίζουν τη συνείδησή τους και τελεία και παύλα. Μόνο που τα αληθινά προβλήματα αρχίζουν ακριβώς μετά τα διδασκτρα και τα χαρτζιλίκια.

Μάρτυρας, τα στοιχεία που κοινολογήθηκαν τις προάλλες (17.12.1999) στο συνέδριο που οργάνωσε το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, με θέμα «Προκλήσεις στη σχολική κοινότητα. Έρευνα-παρέμβαση», και που δείχνουν τρομαχτική έξαρση της χρήσης ναρκωτικών από μαθητές και της άσκησης βίας σε έμψυχα και άψυχα.

Μέσα σε πέντε μόλις χρόνια (1993-98), η χρήση ναρκωτικών (κάνναβης, αμφεταμίνης, LSD,

«έκστασης») από μαθητές Γυμνασίων και Λυκείων αυξήθηκε από 6% σε 14%. Ενώ το 63% των μαθητών έχει πάρει μέρος σε πράξεις βανδαλισμού μέσα ή έξω απ' το σχολείο... το 47% έχει δεχθεί επιθέσεις ή απειλές επίθεσης από έναν ή περισσότερους συνομηλίκους τους... το 9% έχει χτυπήσει άτομα έξω απ' το σχολείο... και το 7,1% ανήκει σε κάποια οργανωμένη ομάδα παραβατικής δράσης. Μ' άλλα λόγια, ένα μέρος της νεολαίας μας, διόλου ευκαταφρόνητο, απ' τη μια ναρκώνεται με παραισθησιογόνες ουσίες κι απ' την άλλη «εκτονώνεται» με πράξεις ζημιογόνες για τους άλλους...

Πάμπολλοι είναι εκείνοι που ρίχνουν τον λίθο του αναθέματος στους νεαρούς δράστες -και επαναπαύονται. Θα ήταν λιγότερο μακάριοι, αν πρόσεχαν κάποιους άλλους παράγοντες και παραμέτρους- που βοούν, που έχουν γίνει κοινός τόπος, αλλά παραβλέπονται όσο και ο λεγόμενος «κοινός νους». Ας προσπαθήσουμε να τους θυμηθούμε:

Οι σημερινοί νέοι κατατρύχονται από πολλαπλές αντιφάσεις: Φυσικά, η εποχή μας τους προσφέρει πιο άνετη, πιο ελεύθερη, πιο «κοσμοπολίτικη ζωή», με πολύ περισσότερες δυνατότητες και ευκαιρίες μόρφωσης, επικοινωνίας, ψυχαγωγίας, παρά η μεσοπολεμική και άμεσα μεταπολεμική Ελλάδα, η αφανισμένη από πολέμους, κατοχές, εμφύλιους, η «επαρχιώτικη» Ελλάδα, με τις προλήψεις και προκαταλήψεις της, με τις απαγορεύσεις και τις καταπίψεις, που μάστιζαν τη νεολαία του καιρού εκείνου. Θα μπορούσαν, οι τωρινοί νέοι, να πουν - όπως ο σαιξπηρικός Πίστολ- «ο κόσμος για μένα είναι ένα στρείδι,/που θα τ' ανοίξω εγώ με το σπαθί μου».

Μόνο που το «σπαθί» είναι δίκοπο. Αυτή ακριβώς η «ανοιχτή» κοινωνία της «αφθονίας» περικλείνει προκλήσεις που, συχνά, μετατρέπονται σε παγίδες.

Η «αφθονία» γίνεται αντικατοπτρισμός, όπως για τους καμηλοβάτες της Σαχάρας, που όσο προσπαθούν να τον αγγίξουν και να τον γευτούν τόσο ξεφεύγει απ' τα χέρια τους...

Η «ανοιχτή κοινωνία» και οι «περισσότερες ευκαιρίες» μεταφράζονται, κατά κανόνα, σε κλειστές πόρτες και σε εμπαιγμούς...

Η «αφθονία» γίνεται αντικατοπτρισμός, όπως για τους καμηλοβάτες της Σαχάρας, που όσο προσπαθούν να τον αγγίξουν και να τον γευτούν τόσο ξεφεύγει απ' τα χέρια τους...

Η «ανοιχτή κοινωνία» και οι «περισσότερες ευκαιρίες» μεταφράζονται, κατά κανόνα, σε κλειστές πόρτες και σε εμπαιγμούς...

Η αποτίναξη των απαγορεύσεων και της καταπίεσης ισοσταθμίζεται με ρήξη των «δεσμών αίματος» (που δεν είναι δα και «δεσμά») και με ανεμοσκόρπισμα της οικογένειας -όχι εξαιτίας των νεότερων μελών της.

Η απελευθέρωση των ερωτικών σχέσεων τις υποβαθμίζει, πολλές φορές, σε ανούσια σαρκική επαφή, και η ελευθερία κίνησης και ψυχαγωγίας τούς κάνει έρμαια των εμπορών «τεχνητών παραδείσων»...

Οι πολλαπλάσιες προσβάσεις σε πλατύτερη μόρφωση, στομώνεται απ' την κακομοιριά και την παπαγαλία της ελληνικής εκπαίδευσης, ενώ η «ιλιγγιώδης τελειοποίηση της τεχνολογίας» με τα ΜΜΕ και τα Διαδίκτυα, μετατρέπει τους χρήστες τους σε «βίδες» τους και τους απομονώνει απ' τον γύρω κόσμο...

Ο «κοσμοπολιτισμός» και η ακαριαία επικοινωνία με τα εκτός των τειχών μας, παίρνει μορφή πιθηκισμού ξένων μοντέλων και ηθών (που σπάνια είναι τα καλύτερα) και φτάνει σε μian άλλη ξενική κατοχή, χειρότερη απ' την στρατιωτική, επειδή είναι εκούσια...

Όλα αυτά -που κανένας δεν τ' αγνοεί- ενσταλάζουν σε πολλούς νέους ένα οδυνηρό αίσθημα απογοήτευσης απ' όλους κι απ' όλα και, προπάντων, απ' τους εαυτούς τους...

Νιώθουν ανήμποροι μπρος στις Σειρήνες του πολυφερνου κόσμου... ξένοι μέσα στο άδειο σπιτικό τους... ματαιόπονοι στα γρανάζια μιας στείρας παιδείας... αποτυχημένοι και ικανοί μόνο για να πλουτίζουν τις στατιστικές της ανεργίας... ανδρείκελα θαυματουργών μηχανών, που βαθαίνουν τη μοναξιά τους...

Κι αν (ή όταν) αναζητήσουν αποκούμπι, βοήθεια, «πρότυπα», στον κόσμο των «μεγάλων», τι εισπράττουν; Κοινωνικό κανιβαλισμό, όπου το μέγα και μοναδικό ζητούμενο αποτελεί η οικονομική «επιτυχία» με κάθε μέσο και με κάθε θυσία (των άλλων)... τερατώδη μητροκτονία της Φύσης, λεηλασία κάθε πηγής ζωής μέχρις αφανισμού κάθε ζωής... πολέμους, γενοκτονίες, ολοκαύτωμα, σφαγές με το παλαιότατο προσωπείο του πατριωτισμού και του εθνικισμού, και με το νεότερο τοιοῦτο του ανθρωπισμού... φανατική μισαλλοδοξία για ιδέες, πρόσωπα, φυλές, που ιδανικό «τέλος» και σκοπός της είναι ο ολοκληρωτικός αφανισμός των «άλλων»...

Αντίδοτο για τα αδιέξοδα, τις απογοητεύσεις, την πνιγμονή: τα ναρκωτικά, με την τραγική ψευδαίσθηση πως θα τους χαρίσουν διέξοδο, ανάσες, «γοητείες».

Συζητώντας, χρόνια τώρα, με νέους του Κέντρου Θεραπείας Εξαρτημένων Ατόμων, άκουγα πως παίρνοντας τη «δόση» τους, «ένιωθαν να σηκώνονται πάνω απ' τη γη», να γίνονται «δυνατοί και μοναδικοί». Και, αυτή την πλασματική «δύναμη», τη δοκιμάζουν σε βία και βανδαλισμούς -εκπαιδευμένοι ήδη από την γύρω τους βιοτική βία, που την υπερπροβάλλουν οι μικρομεγάλες οθόνες, μαζί με αμέτρητες ταινίες, όπου οι πάντες «βιάζουν» τους πάντες, όπου πυρπολούνται και αφανίζονται τα πάντα, εκτός απ' τον Ένα, τον «σταρ» που, επιπλέον, κερδίζει και το «κορίτσι». Τέτοιοι «σούπερμεν» νομίζουν πως γίνονται κι αυτοί. Και, επιπλέον, δικαιωμένοι εκδικητές για όσα τους «ξεγέλασαν» και όσα δεν απόχτησαν...

Αυτό το πλέγμα απογοητεύσεων, ψευδαισθήσεων, εκδίκησης, κενού, γεμίζει τις έρευνες και τις στατιστικές.

Δεν χρειάζεται να πω ότι τα τραγικά τούτα παιδιά αποτελούν ένα ποσοστό μόνο της νεολαίας μας. Τα περισσότερα άλλα μένουν αλώβητα και πασχίζουν, μ' όλες τις αντιξοότητες, να χτίσουν μian υγιή ζωή, να μεταλάβουν όσα γόνιμα μπορεί αυτή να τους προσφέρει. Αλλά αυτοί δεν γίνονται «σταρ» στις μικρές οθόνες και στα «παράθυρα». Απλώς προσπαθούν να είναι «έτοιμοι και ώριμοι». Και, αυτό, είναι το καλύτερο «Millennium»...

Από την

εφημερίδα ΤΟ ΒΗΜΑ

ΘΕΜΑΤΑ

1. Για καθεμιά από τις παρακάτω προτάσεις να γράψετε στο τετράδιό σας το αντίστοιχο γράμμα της πρότασης και δίπλα την ένδειξη ΣΩΣΤΟ ή ΛΑΘΟΣ, σύμφωνα με το κείμενο.
 - α. Οι ελληνο-γονείς δεν νοιάζονται για τη διαβίωση, την εκπαίδευση, την ψυχαγωγία των βλαστών τους.
 - β. Ένα μέρος της νεολαίας, ευκαταφρόνητο, ναρκώνεται με παραισθησιογόνες ουσίες.
 - γ. Πάμπολλοι ρίχνουν τον λίθο του αναθέματος στους νεαρούς δράστες και επαναπαύονται.
 - δ. Το ανεμοσκόρπισμα της οικογένειας γίνεται εξαιτίας των νεότερων μελών της.
 - ε. Η τεχνολογία απομονώνει τους χρήστες της από τον γύρω κόσμο. Μονάδες 10
2. «Δεν χρειάζεται να πω ότι τα τραγικά τούτα παιδιά αποτελούν ένα ποσοστό μόνο της νεολαίας μας. Τα περισσότερα άλλα μένουν αλώβητα και πασχίζουν, μ' όλες τις αντιξοότητες, να χτίσουν μian υγιή ζωή, να μεταλάβουν όσα γόνιμα μπορεί αυτή να τους προσφέρει». Ποια θέση διατυπώνει ο συγγραφέας στο παραπάνω απόσπασμα; Μονάδες 10
3. α. Να δώσετε έναν άλλο τίτλο στο κείμενο. Μονάδες 5
β. Να δώσετε έναν πλαγιότιτλο στην παρακάτω παράγραφο: «Εκείνο που, φοβάμαι, μας απασχολεί και τα χαρτζιλίκια». Μονάδες 5
4. α. Παραβατική, προλήψεις, ψυχαγωγία, τελειοποίηση, ανεργίας: Να βρείτε και να γράψετε σε ποια συνθετικά μέρη χωρίζονται οι παραπάνω λέξεις. Επίσης για καθεμιά από τις λέξεις αυτές να δώσετε μία σύνθετη που να έχει το ίδιο δεύτερο συνθετικό. Μονάδες 5

β. Ποιος είναι ο τρόπος ανάπτυξης της παρακάτω παραγράφου: «Οι σημερινοί νέοι κατατράχονται.. εγώ με το σπαθί μου». Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας. Μονάδες 5

5. Να αποδώσετε την περίληψη του παραπάνω κειμένου, σε 120 περίπου λέξεις. Μονάδες 20

6. Ο συγγραφέας αναφέρει, ότι ένα μέρος της νεολαίας εμφανίζει παραβατική συμπεριφορά, κυρίως με πράξεις βίας και χρήση ναρκωτικών ουσιών. α) Πού οφείλεται η παραβατική αυτή συμπεριφορά των νέων; β) Ποιοι μηχανισμοί άμυνας μπορούν να ενεργοποιηθούν προκειμένου να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα της νεανικής παραβατικότητας; Υποθέστε ότι θα εκφωνήσετε το κείμενό σας σε εκδήλωση που θα πραγματοποιηθεί στο Πνευματικό Κέντρο του Δήμου σας με θέμα «Νεανική παραβατικότητα». (450-500 λέξεις) Μονάδες 40

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Δ' ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ, 18/5/2007

Όσοι έχουν να κάνουν με σημερινούς Νέους, όλων των ηλικιών, νομίζω ότι είναι υποχρεωμένοι να μάθουν τη «γλώσσα» τους και να τους μιλούν στη «γλώσσα» τους. Διαφορετικά θα είναι αδύνατη η συνεννόηση μαζί τους. Γιατί έχουν το δικό τους τρόπο οι Νέοι σήμερα ν' αντιλαμβάνονται και να εξηγούν τα πράγματα, τα δικά τους μέτρα να εκτιμούν τις καταστάσεις. [...] Επαφή μαζί τους θα έχουμε μόνο αν μνηθούμε κι εμείς στις σημασιολογήσεις⁸ και στις εκτιμήσεις τους. Τούτο δεν σημαίνει ότι θα τις παραδεχτούμε κιόλας· σημαίνει μόνο ότι θα είμαστε σε θέση να τις καταλαβαίνουμε. Και έως εκεί θα φτάσουμε εάν έχουμε πυκνές σχέσεις μαζί τους και εάν τους ακούμε πάντοτε με υπομονή και συμπάθεια.

Αντιτείνουν μερικοί: [...]

— Πώς να συζητήσει κανείς με τα σημερινά «οργισμένα Νιάτα»; Για να συνεννοηθείς μαζί τους, πρέπει να υποχωρείς στις αξιώσεις τους, να τους λες διαρκώς ναι. Διαφορετικά, γίνεσαι εχθρός τους.

Πόσο λίγο γνωρίζουν τον νέο άνθρωπο, εκείνον που δεν «ωρίμασε», δεν σταθεροποιήθηκε ακόμα, όσοι διατυπώνουν αυτή την αντίρρηση. Από το 3^ο έτος της ηλικίας περίπου, όταν -όπως έχει παρατηρηθεί- το παιδί αντιδρά έντονα στη βούληση των «μεγάλων» και από πείσμα κάνει το αντίθετο απ' ό,τι το προστάζουν, ο Νέος είναι ένα βασανιστικά αβέβαιο, διαρκώς ταλαντευόμενο πλάσμα που αγωνίζεται να ανακαλύψει και να παραδεχτεί τον «εαυτό» του. Μέσα στην ανασφάλεια που αισθάνεται και την αδυναμία του να αναμετρηθεί γενναία με τους «μεγάλους», ιδρύει και ορθώνει το «εγώ» του με την αντίδραση, με το «όχι» σε κάθε είδος πίεσης απ' «έξω». Η άρνηση λοιπόν είναι το κλίμα του, το καταφύγιο της σωτηρίας του. Με την άρνηση θέλει να δηλώσει ότι είναι και αυτός ένα πρόσωπο αυθυπόστατο⁹. Το «όχι» του όμως γίνεται αποτελεσματικό, όταν συναντήσει ένα άλλο «όχι» - την απόφαση, όχι τόσο του ομήλικου όσο του ισχυρότερου, του «μεγάλου», να μην υποχωρήσει γιατί κατά την κρίση του και προς το συμφέρον του απρόθυμου να συμμορφωθεί «μικρού» δεν πρέπει να υποχωρήσει.

Είναι λάθος λοιπόν να υποστηρίζεται ότι οι Νέοι έχουν την αξίωση να τους λέμε πάντοτε «ναι». Απεναντίας όταν από μικροί δεν βρίσκουν πουθενά αντίσταση στις απαιτήσεις τους, επειδή ενστιγματικά¹⁰ αισθάνονται ότι, αγύμναστη καθώς μένει, θα αποδυναμωθεί, θα γίνει έρμαιο¹¹ παράλογων ορέξεων η βούληση τους (η πιο ουσιαστική, η ενεργητική πλευρά του «εγώ» τους) δυσφορούν. Και δείχνουν τη δυσφορία τους με την περιφρόνηση προς το γονιό ή το δάσκαλο που από αδυναμία ή αμφιβολία παραιτείται από το πρώτιστο χρέος του: να κάνει τον τρόφιμο του αυθύπαρκτο υποκείμενο, ισχυρό και αυτοπειθαρχούμενο.

⁸ σημασιολογήσεις: οι σημασίες που αποδίδονται σε κάτι

⁹ αυθυπόστατο: αυτό που έχει ξεχωριστή και ανεξάρτητη ύπαρξη

¹⁰ ενστιγματικά: ενστικτωδώς

¹¹ έρμαιο: καθετί που παρাসύρεται

Κανείς βέβαια δεν ενθουσιάζεται την ώρα που τον επικρίνουν ή αντιστέκονται στις επιθυμίες του· οι περισσότεροι άνθρωποι θέλουν ν' ακούσουν απ' αυτόν που συμβουλεύονται όσα επιθυμούν, ή έχουν ήδη αποφασίσει να πράξουν. Αργά ή γρήγορα όμως (με τα «παθήματα» της απεισκευσίας και της ισχυρογνωμοσύνης τους) καταλαβαίνουν την πλάνη και αναθεωρούν τις εκτιμήσεις τους. Αλλά χρειάζονται στο σημείο αυτό μερικές διευκρινίσεις.

Το «όχι» το δικό σου θα το τιμήσει ο Νέος περισσότερο από του άλλου το «ναι», με δυο απαράβατους όρους:

α. Ότι θα πεισθεί για τη σοβαρότητα και την ειλικρίνεια σου.

β. Ότι του έδωσες (με έμπρακτες αποδείξεις) να καταλάβει πως η αποτροπή, το «όχι» σου λέγεται προς το συμφέρον του.

Το παράπονο του Νέου είναι ότι εμείς οι «μεγάλοι» δεν μπορούμε να παραδεχτούμε πως τα προβλήματα που αντιμετωπίζει είναι δικά του προβλήματα, και διαρκώς τα συσχετίζουμε με όρους και υποχρεώσεις που βρίσκονται έξω από τον κύκλο της προσωπικής του ζωής, ή με τη δική μας θέση μέσα στην «κοινωνία».

Ε. Π. Παπανούτσος, *Η Παιδεία. Το Μεγάλο μας Πρόβλημα*, Αθήνα 1976, σσ. 35-39, Διασκευή

ΘΕΜΑΤΑ:

A. Να γράψετε στο τετράδιο σας περίληψη του κειμένου, χωρίς δικά σας σχόλια, σε 100-120 λέξεις.

Μονάδες 25

B1. Να αναπτύξετε το νόημα της παρακάτω περιόδου του κειμένου σε μια παράγραφο 70-90 λέξεων: «Είναι λάθος λοιπόν να υποστηρίζεται ότι οι Νέοι έχουν την αξίωση να τους λέμε πάντοτε “ναι”».

Μονάδες 10

B2. «Όσοι έχουν να κάνουν με σημερινούς Νέους ... με υπομονή και συμπάθεια». Να εντοπίσετε τα δομικά στοιχεία της παραγράφου. Μονάδες 5

B3. Να δώσετε ένα αντώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις: *αποδυναμωθεί, ενεργητική, δυσφορία, αμφιβολία, επικρίνουν*. Μονάδες 5

B4. «Και δείχνουν τη δυσφορία τους με την περιφρόνηση στο γονιό ή στο δάσκαλο». «Αργά ή γρήγορα αναθεωρούν τις εκτιμήσεις τους». Να ξαναγράψετε τις παραπάνω περιόδους μετατρέποντας την ενεργητική σύνταξη σε παθητική. Μονάδες 5

Γ. Σε μια ημερίδα που διοργανώνεται στην περιοχή σου με θέμα «Διάλογος δυο γενεών» έχεις προσκληθεί, για να εκθέσεις τις απόψεις σου. Στην ομιλία σου αναπτύσσεις τις θέσεις σου για τα αίτια έλλειψης της· επικοινωνίας μεταξύ των νέων και των «μεγάλων» και προτείνεις τρόπους προσέγγισης των δυο μερών. (400-500 λέξεις) Μονάδες 50

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΠΑΛ 6/6/2017

ΚΕΙΜΕΝΟ

Παραινέσεις¹² ενός πατέρα του καιρού μας

Αγαπημένο μου παιδί,

Ξαφνικά ψήλωσες, ωρίμασες. Παρατήρησες, άραγε, κι εσύ ότι η σχέση μας άλλαξε τον τελευταίο καιρό; Τώρα, μου φαίνεται πως δεν έχεις πια το ίδιο κέφι να βρεθούμε μόνοι οι δυο μας και να τα πούμε με τις ώρες. Ίσως δεν το καλοσκέφτηκες ακόμα, αλλά νομίζω πως, όταν δοθεί μια τέτοια ευκαιρία, τείνεις συχνά να βρεις μια πρόφαση¹³ για να την αποφύγεις. Το ύφος σου απέναντί μου έγινε, καθαρά και ξάστερα, κριτικό. Γυρεύεις τα όριά μου και, φυσικά, **αρχίζεις** να τα ξεχωρίζεις. Με κρίνεις, με συγκρίνεις, με τοποθετείς σιγά-σιγά στη θέση που μου ταιριάζει. Ανακάλυψες κάτι που δεν το είχες φανταστεί· ότι

¹² παραινέσεις = συμβουλές, προτροπές

¹³ πρόφαση = δικαιολογία

υπάρχουν άνθρωποι καλύτεροι, σοφότεροι, **σπουδαιότεροι** από μένα. Συζητάς ζωηρά τις γνώμες μου· συχνά τις αντικρούεις. Αμφισβητείς τις πληροφορίες που σου δίνω. Ώρες-ώρες θα έλεγα πως σου αρέσει να προσδίδεις στη συζήτησή μας τον τόνο μιας αντιδικίας των γενεών. Λες «εμείς» κι «εσείς» σαν να πρόκειται για δυο κόσμους ριζικά διαφορετικούς, ανάμεσα στους οποίους δεν είναι πιθανό να υπάρχει συνέχεια και βαθύτερη συνεννόηση ή σύμπτωση στις **ιδέες** και τα γούστα.

Παρατηρώ ακόμα - αυτό συνηθέστατα - ότι ορισμένες κοινότητες, ανώδυνες συμβουλές μου - να, σα να πούμε «Κάνει ψύχρα, πάρε το πανωφόρι σου» ή «Μην πίνεις νερό ιδρωμένος» - σ' ερεθίζουν απροσδόκητα, σου προκαλούν εκδηλώσεις φανεράς ανυπομονησίας και δυσaráσκείας. Μα ξέρω και κάτι άλλο που μου το έχεις ομολογήσει. Έχεις ανάγκη στη ζωή σου από μια αξία ανώτερη από τις άλλες, μια αξία-γνώμονα, μια αξία-πυξίδα, στην οποία να αναφέρεται κάθε σου εκδήλωση, απόφαση, κρίση, πράξη. Η αξία αυτή, η πιο **ωραία** σου λέξη, σου προτείνω να είναι η γνησιότητα.

Να είσαι γνήσιος, αληθινός, ακέραιος, σε ό,τι αισθάνεσαι, λες και πράττεις, στον έρωτα, στη φιλία, στην κοινωνική σου δράση - απέναντι σε φίλους κι εχθρούς και, πρώτα-πρώτα, απέναντι στον εαυτό σου. Να σέβεσαι τον άλλον, να προσπαθείς να τον καταλάβεις· να τον βοηθάς, αν αυτό περνά από το χέρι σου. Συχνά, η ζωή μας έχει ν' αντιμετωπίσει δύσκολα διλήμματα που, μονάχα με πολλή αμοιβαία κατανόηση και βοήθεια, μπορούμε να τα λύσουμε και να τα ξεπεράσουμε. Να μην απαρνιέσαι τα δικαιώματά σου στη ζωή, μα να μην ξεχνάς και τα δικαιώματα του άλλου που βρέθηκε μαζί σου.

Τα ίδια θα σου έλεγα και για την εργασία σου. Να είσαι ειλικρινής και ευθύς σε κάθε δουλειά που θα αναλάβεις· να την τιμάς πρώτα-πρώτα εσύ ο ίδιος· να πασχίζεις να την κάνεις σωστά και όσο μπορείς καλύτερα, με φροντίδα και με μεράκι. Να είσαι αυτό που είσαι· τίποτα περισσότερο και τίποτα λιγότερο. Άκουσέ με· ένας **άξιος μαραγκός** που κατέχει καλά τη δουλειά του και πιστεύει σ' αυτήν είναι πολύ πιο ολοκληρωμένος και αξιοσέβαστος άνθρωπος από έναν κακό επιστήμονα.

Παρασύρθηκα όμως από τα λόγια μου και μου φαίνεται πως ξανάρχισα να συμβουλευώ. Σου τό 'πα και πριν· δε ζητώ να σου επιβάλω έτοιμες απόψεις για τον κόσμο, αλλά μονάχα να σε βοηθήσω να ξεκινήσεις. Ύστερα, τράβα το δρόμο σου και σβήσε με, σιγά-σιγά, από τους λογισμούς σου, καθώς το θέλει η ζωή.

Γιώργος Θεοτοκάς, *Στοχασμοί και θέσεις*, τ. Κ, 1950-1966, εκδόσεις Εστία (απόσπασμα, διασκευή).

ΘΕΜΑΤΑ

A. Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου χωρίς δικά σας σχόλια (90-110 λέξεις).
Μονάδες 25

B1. Να αναπτύξετε σε μία παράγραφο 60-70 λέξεων το νόημα της παρακάτω περιόδου: «ένας άξιος μαραγκός που κατέχει καλά τη δουλειά του και πιστεύει σ' αυτήν είναι πολύ πιο ολοκληρωμένος και αξιοσέβαστος άνθρωπος από έναν κακό επιστήμονα.» Μονάδες 10

B2.α) Στη δεύτερη παράγραφο («Παρατηρώ ακόμα ... να είναι η γνησιότητα.») υπάρχει ανάπτυξη με παραδείγματα. Να εντοπίσετε τα παραδείγματα και να τα μεταφέρετε στο τετράδιό σας. (Μον. 4)

β) Να εντοπίσετε και να καταγράψετε στο τετράδιό σας τρεις διαρθρωτικές λέξεις της τελευταίας παραγράφου («Παρασύρθηκα όμως . το θέλει η ζωή.»). (Μονάδες 3) Μονάδες 7

B3.α) Να γράψετε ένα συνώνυμο για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις: *αρχίζεις, σπουδαιότεροι, ιδέες, ωραία, μαραγκός*. (Μον. 5)

β) Να γράψετε ένα αντώνυμο για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις: συχνά, καλύτεροι, ανώτερη, απαρνιέσαι, άξιος. (Μον. 5) Μονάδες 10

B4.α) Ο συγγραφέας επιλέγει τη χρήση του β' ενικού προσώπου. Να αιτιολογήσετε αυτή την επιλογή του. (Μον. 4)

β) Να μεταφέρετε από το κείμενο στο τετράδιό σας δύο φράσεις με ποιητική χρήση της γλώσσας. (Μον. 4) Μονάδες 8

- Γ. Σε ένα άρθρο 450-500 λέξεων που θα δημοσιευθεί στο περιοδικό του σχολείου σας να αναφερθείτε:
- α) σε θέματα που προκαλούν συγκρούσεις μεταξύ εφήβων και ενηλίκων στο οικογενειακό περιβάλλον και β) στους τρόπους με τους οποίους θα μπορούσαν να ξεπεραστούν οι εντάσεις.
- Μονάδες 40

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ 14/6/2021

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

Το αύριο δεν είναι πια αδιαπέραστο πέπλο

Πριν από την κατάρρευση της ιδέας της προόδου, το αύριο ήταν πάντα φωτεινό, ανακουφιστικά καλύτερο από το παρόν, μια εποχή πρωτόγνωρων επιτευγμάτων και θαυμάτων. Η κατάρρευση των μεγάλων αφηγήσεων για το μέλλον, οι ολοκληρωτισμοί του 20ού αιώνα και η ανάδυση σοβαρών παγκόσμιων απειλών ύψωσαν μαύρο τείχος στο αύριο, δίνοντας θέση μόνο στα ατομικά οράματα, συρρίκνωσαν όλες τις προσδοκίες στο τώρα. Όμως, η τελευταία κρίση κατάφερε ένα απροσδόκητο πλήγμα στο παρόν και στη λατρεία του, θυμίζοντας ότι το μέλλον νοηματοδοτεί κάθε μας πράξη, η απαλοιφή του σημαίνει και απαλοιφή όλης της παρελθούσας ανθρώπινης εμπειρίας.

Σε έρευνα του Pew Research Center, περίπου χίλιοι ειδικοί, πρωτοπόροι στην έρευνα και στην καινοτομία, ηγετικές φυσιογνωμίες στην πολιτική και στην οικονομία, ακτιβιστές, σκιαγράφησαν την κανονικότητα του 2025, συμφωνώντας ότι θα είναι περισσότερο τεχνολογική. Το 47% δήλωσε ότι η ζωή θα είναι χειρότερη για τους περισσότερους ανθρώπους. Δίνοντας στο μέλλον το βάρος της σημερινής πραγματικότητας, προέβλεψαν ότι θα έχουν αυξηθεί οι κοινωνικές και φυλετικές ανισότητες, η μαζική επιτήρηση για λόγους ασφαλείας, οι ανελευθερίες, ο αυταρχισμός, αλλά και το ψηφιακό έγκλημα, η ανεξέλεγκτη παραπληροφόρηση, η ψηφιακή προπαγάνδα, η κοινωνική πόλωση, η ρητορική μίσους, οι διενέξεις κρατών. Θα έχει περιοριστεί η δυνατότητα ορθολογικής συζήτησης και χάραξης πολιτικής βάσει τεκμηρίων. Θα έχουν χαθεί θέσεις εργασίας λόγω αυτοματισμού, και μαζί μέρος της ψυχικής υγείας και της κοινωνικής συνοχής.

Το 39% δήλωσε, αντιθέτως, πως το 2025 η ζωή θα είναι καλύτερη για τους περισσότερους ανθρώπους, πιο εύκολη σε έναν τηλε-κόσμο με νέα όπλα κατά αναδυόμενων απειλών, με έξυπνες πόλεις, έξυπνες υπηρεσίες, ασφαλέστερα συστήματα, που θα αναδιατάξουν τα πρότυπα και τους χώρους εργασίας, θα βελτιώσουν την υγειονομική περίθαλψη, την κοινωνική συμβίωση, την οικογενειακή ζωή, θα εξασφαλίσουν καθαρότερο περιβάλλον και υψηλότερη ποιότητα ζωής. Οι κρίσεις ενισχύουν την ενσυναίσθηση εμπρός στα κοινά δεινά, τη θετική κοινωνική απόκριση, είπαν. Ο φόβος γίνεται ένα ανθρώπινο αντανάκλαστικό, ακίνδυνο για την εξάσκηση των πράξεων.

Πάντως, όπως αφηγείται η Ιστορία, δεν επιβεβαιώθηκαν ούτε οι μεγάλοι φόβοι ούτε οι υψηλές προσδοκίες που έτρεφαν οι άνθρωποι ανά τους αιώνες. Προβλέψεις που αναστάτωναν γενιές δεν επαληθεύτηκαν ποτέ.

Όμως το παρόν δεν μας αποτρέπει πια να φανταστούμε το μέλλον, το αντίστροφο. Το αύριο, από αδιαπέραστο πέπλο, γίνεται και πάλι πεδίο εκκόλαψης¹⁴ προσδοκιών. Σωρεύουμε δυνάμεις ενάντια στα μελλοντικά ερείπια. Επιμένουμε στην ανάσα της προσμονής, νιώθουμε ήδη τον αέρα της απαντοχής¹⁵ να καίει τα χείλη μας. Άλλωστε, τι άλλο μπορούμε να κάνουμε;

Διασκευή από τον ημερήσιο Τύπο (21/3/2021)¹⁶

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

Τι περιμένουν τελικά από τις σπουδές τους, ποιες οι σκέψεις, οι επιθυμίες, τα όνειρα και οι απόψεις τελειοφοίτων; «Όταν με ρωτούν με τι θέλω να ασχοληθώ, δεν έχω ποτέ κάποιο συγκεκριμένο επάγγελμα στο μυαλό μου. Θέλω μια δουλειά δημιουργική, ένα εργασιακό περιβάλλον που θα μου

¹⁴ εκκόλαψη: (μτφ) η πλήρης διαμόρφωση και εμφάνιση υπό την επίδραση ορισμένου περιβάλλοντος

¹⁵ απαντοχή: το να περιμένει κανείς να συμβεί κάτι, η ελπίδα, η προσδοκία ευνοϊκής εξέλιξης

¹⁶ [Τασούλα Καραϊσκάκη, ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 21/3/2021](#)

επιτρέπει να εξελίσσομαι ως άνθρωπος, να ταξιδεύω, να διευρύνω τους ορίζοντές μου, να υπερασπίζομαι τα δικαιώματα όλων των πλασμάτων και να βάλω και εγώ το λιθαράκι μου στη δόμηση μιας κοινωνίας ισότητας» λέει η Τάνια από το 1^ο Γενικό Λύκειο Χανίων. «Από τη μια πλευρά θα ήθελα να αφήσω τη ζωή μου να με οδηγήσει και από την άλλη, ζώντας σε μια χώρα χωρίς σίγουρη επαγγελματική αποκατάσταση, τίποτα δεν είναι βέβαιο. Θα ήθελα να έχω την ευκαιρία να ασχοληθώ πραγματικά με την έρευνα και να ταξιδέψω στο εξωτερικό, όχι για μόνιμη εγκατάσταση. Θα ήθελα να προσφέρω μέσα από το επάγγελμά μου στην κοινωνία, να ξεπληρώσω όλα αυτά που μου πρόσφερε η Ελλάδα, όσο πληγωμένη και αν είναι, και οι άνθρωποι που με μεγάλωσαν και με δίδαξαν» επισημαίνει η Αντωνία.

Όσο για τον επαγγελματικό προσανατολισμό, λέει ο Σπύρος «πρέπει να είναι αναπόσπαστο κομμάτι της σχολικής πορείας, και μάλιστα θα πρέπει να εντάσσεται στο σχολικό πρόγραμμα από το Γυμνάσιο. Όσον αφορά την κοινωνία, το πρόβλημα που παρουσιάζεται λόγω του ελλειπούς επαγγελματικού προσανατολισμού είναι η προτίμηση δημοφιλών επαγγελμάτων και η αδιαφορία προς τα υπόλοιπα. Οι περισσότεροι μαθητές ακολουθούν την πεπατημένη, με αποτέλεσμα τον κορεσμό ορισμένων επαγγελμάτων και την αύξηση της ανεργίας». Ενώ η Αλεξάνδρα συνεχίζει λέγοντας ότι «ως τελειόφοιτοι, βλέποντας την αδυναμία ένταξης στην ελληνική αγορά εργασίας, νιώθουμε εγκλωβισμένοι σε μια χώρα επαγγελματικά υπανάπτυκτη, καθώς τα ποσοστά ανεργίας αυξάνονται και η ανάγκη για επιβίωση υπερβαίνει την ικανοποίηση προσδοκιών και ονείρων. Η αγορά εργασίας σε μεγάλο ποσοστό δεν προσφέρει επαγγελματική ανέλιξη, καταπιέζει τις ανεξάρτητες επιχειρήσεις και τους ελεύθερους επαγγελματίες. Λόγω της δυσμενούς οικονομικής κατάστασης της χώρας, πολλοί νέοι καταλήγουν να συμβιβάζονται με μη επιθυμητές θέσεις εργασίας ή να καταφεύγουν σε άλλες χώρες με περισσότερες επαγγελματικές ευκαιρίες».

Διασκευή από τον ημερήσιο Τύπο (24/5/2021)¹⁷

ΚΕΙΜΕΝΟ 3

Στον Σείριο¹⁸

Στον Σείριο υπάρχουνε παιδιά
ποτέ δε βάλαν έγνοια στην καρδιά
δεν είδανε πολέμους και θανάτους
και πάνω απ' τη γαλάζια τους ποδιά
φοράν τις Κυριακές τα γιορτινά τους.

Τις νύχτες που κοιτάν τον ουρανό
έν' άστρο σα φτερό θαλασσινό
παράξενα παιδεύει το μυαλό τους
τους φαίνεται καράβι μακρινό
και πάνε και ρωτάν τον δάσκαλό τους.

Αυτή, τους λέει, παιδιά μου είναι η γη,
του σύμπαντος αρρώστια και πληγή:
εκεί τραγούδια λένε, γράφουν στίχους,
κι ακούραστοι του ονείρου κυνηγοί
κεντάνε με συνθήματα τους τοίχους.

Στον Σείριο δακρύσαν τα παιδιά
και βάλαν από εκείνη τη βραδιά
μιαν έγνοια στη μικρούλα τους καρδιά.

¹⁷ Βήμα της Κυριακής, 24/5/2021

¹⁸ Σείριος: το όνομα ενός φωτεινού αστεριού

Θέματα

A1. Να αποδώσετε περιληπτικά το περιεχόμενο της δεύτερης παραγράφου του Κειμένου 2 «Όσο για τον επαγγελματικό προσανατολισμό... με περισσότερες επαγγελματικές ευκαιρίες» (60-70 λέξεις).

Μονάδες 15

B1. Να επαληθεύσετε ή να διαψεύσετε, με βάση το Κείμενο 1, τις παρακάτω περιόδους λόγου, γράφοντας στο τετράδιό σας, δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε περίοδο, τη λέξη Σωστό ή Λάθος:

α. Προτού αμφισβητηθεί η έννοια της προόδου, οι άνθρωποι έβλεπαν με αισιοδοξία το μέλλον.	
β. Κατά την τελευταία κρίση, κλονίστηκε η πίστη στο παρόν.	
γ. Σύμφωνα με την έρευνα, το 47% δήλωσε ότι στο μέλλον θα μειωθεί η ανεξέλεγκτη παραπληροφόρηση.	
δ. Δεν επαληθεύτηκαν ποτέ ιστορικά τα πολύ απαισιόδοξα ή τα πολύ αισιόδοξα σενάρια για την πορεία του ανθρώπου.	
ε. Το παρόν δεν μας επιτρέπει πλέον να οραματιστούμε το μέλλον.	

Μονάδες 10

B2. α. Να γράψετε δύο τίτλους που να αποδίδουν το περιεχόμενο του Κειμένου 2, έναν με κυριολεκτική κι έναν με μεταφορική χρήση της γλώσσας (μονάδες 8).

β. Τι επιδιώκεται με τη χρήση στατιστικών στοιχείων στο Κείμενο 1 (μονάδες 3) και τι με την εκτεταμένη χρήση μαρτυριών στο Κείμενο 2 (μονάδες 4); Μονάδες 15

B3. Πρόθεση της συντάκτριας του Κειμένου 1, στην τελευταία παράγραφο «Όμως το παρόν... μπορούμε να κάνουμε;», είναι να ευαισθητοποιήσει τους/τις αναγνώστες/αναγνώστριες. Να αναφέρετε τρεις (3) διαφορετικές γλωσσικές επιλογές με τις οποίες επιτυγχάνει τον στόχο της, παραθέτοντας τα αντίστοιχα χωρία (μονάδες 6), και να εξηγήσετε τη λειτουργία της καθεμιάς από αυτές στο κείμενο (μονάδες 9).

Μονάδες 15

Γ1. Γιατί, κατά τη γνώμη σας, «Στον Σείριο δακρύσαν τα παιδιά
και βάλαν από εκείνη τη βραδιά
μιαν έγνοια στη μικρούλα τους καρδιά.»;

Να απαντήσετε, αξιοποιώντας τρεις (3) διαφορετικούς κειμενικούς δείκτες του ποιήματος. Θα ήσαστε ικανοποιημένοι/ες ή δυσαρεστημένοι/ες, αν ζούσατε, όπως τα παιδιά στον Σείριο και γιατί; (150-200 λέξεις) Μονάδες 15

Δ1. Σε μια νεανική ιστοσελίδα δημοσιεύονται τα Κείμενα 1 και 2 και καλείσαι, αφού τα μελετήσεις, να απαντήσεις με ένα άρθρο (350-400 λέξεις), στην ίδια ιστοσελίδα, στα παρακάτω ερωτήματα:

α) Με ποια εφόδια πιστεύεις ότι θα μπορέσεις να αντιμετωπίσεις τον κόσμο στην περίπτωση που επιβεβαιωθούν οι ανησυχίες που περιγράφονται στην παράγραφο 2 του Κειμένου 1;

β) Με ποιες συγκεκριμένες δράσεις, κατά τη γνώμη σου, θα μπορούσατε εσείς οι νέοι να βελτιώσετε τον κόσμο; Μονάδες 30